

ВІСНИК

УСІНЬК

ЖЕСЕРАЛД

СУСПІЛЬНО ~ ПОЛІТИЧНИЙ МІСЯЧНИК

РІК XXXII, Ч. 10
YEAR XXXII, No. 10

ЖОВТЕНЬ — 1979
ОCTOBER — 1979

ЦІНА 0.90 ЦЕНТІВ
PRICE \$0.90

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

ЗМІСТ

Провідник ОУН (До 20-ліття смерти Степана Бандери)	1
У 50-річчя ОУН розбудовуймо Фонд Оборони України	2
МИХАЙЛО ГІКАВИЙ — 50-річчя Організації Українських Націоналістів	4
ПЕТРО КІЗКО — Над могилою Провідника (Вірш)	7
МИКОЛА ПРИХОДЬКО — Маловідома деталь із життя сл. п. С. Бандери	8
В. КУЛЬЧИЦЬКИЙ ГУТ — Совєтська преса укр. мовою...	9
БОГДАН ЛІВЧАК — Годі мовчати (Полемічна стаття)	11
Л. РИХТИЦЬКИЙ — Що таке національна лінія?	14
„Визвольний Шлях“ і „Сучасність“	15

СТОРІНКА ОЖ ОЧСУ

Мгр Уляна Целевич — До питання русифікації України	16
АЛЛА КОССОВСЬКА — Пісня (Вірш)	17
З життя Відділів ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ	21

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Відбувся Другий Світовий З'їзд АДУК	22
ВІТАЛІЙ ЛЕХТЕР — Створімо Комітет збереження української мови	22
ВОЛОДИМИР ГАВРИЛЮК — Із циклу „Євшан-зілля“ (Вірш)	23
ЯРОСЛАВ КУРДИДИК — У затоці (Вірш)	23

Річна передплата 10 дол.

„НАШЕ ВІРУЮ, ТОБТО УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІСТА, СПІРАЄТЬСЯ НА ДУХОВИХ ВАРТОСТЯХ І ГЛИБOKOMU RОZУMІNNI НАШОУ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ. НАШIM ОБОВ'ЯЗКОМ є ПОДБАТИ ПРО КРАЩЕ Й НЕЗАЛЕЖНЕ МАЙБУТНЕ ДЛЯ НАШОГО НАРОДУ. МИ НЕ ХИТАЄМОСЯ, МИ ВСЕЦІЛО ВІДДАНІ СПРАВІ. ПЕРШЕ РЕЧЕННЯ НАШОГО ВІРУЮ ЗВУЧИТЬ ТАК: „ЗДОБУДЕШ УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ, АБО ЗГІНЕШ В БОРОТЬБІ ЗА НЕЇ“.

З промови Валентина Мороза в Німеччині

ВІСНИК

Провідник ОУН

(БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА)

СТЕПАН БАНДЕРА — Провідник ОУН. Народився 1909 року в селі Угринів на Стрийщині, в Західній Україні, в родині священика Української Греко-Католицької Церкви бл. п. о. Андрія Бандери — капеляна Української Галицької Армії, який змагався за відновлення Української Держави, бувши в поході на Київ, а потім передав знання про Україну і любов до українського соборного народу своєму синові.

Після початкової і середньої освіти Степан Бандера був студентом вищої агрономічної школи в Дублянах, біля Львова. З 1927 року молодий Степан Бандера став членом Української Військової Організації, УВО, з 1929 року — став членом Організації Українських Націоналістів, ОУН, з 1931 р. — членом її Крайової Екзекутиви на Західній Україні, з кінця 1932 р. виконував обов'язки крайового Провідника ОУН і крайового Коменданта УВО.

Від 1933 року Степан Бандера очолив обидва проводи та організував успішну протимонопольну і шкільну акції, атентат на керівника большевицького консульату у Львові в 1933 р. та польського міністра-україножера Перещепіна в 1934 р. У червні 1934 р. Отепана Бандеру заарештували польська політична поліція і після процесів у Варшаві та у Львові Провідника ОУН було засуджено на смертну кару. Завдяки збігові обставин — загальній амністії у Польщі, смертний вирок Степанові Бандері був замінений на довічне ув'язнення. Польські пляни приборкати навіки українського революціонера-націоналіста провалилися: у 1939 році, у зв'язку з Другою світовою війною, настав розвал Польщі і Степан Бандера вийшов на свободу.

У 1940-41 роках Степан Бандера очолював революційну фракцію в ОУН, оформлену в 1941 р. Провідником в Організацію Українських Націоналі-

стів. Провідник Степан Бандера, передбачаючи поширення меж Другої світової війни, організував Похідні Групи Націоналістів, які здійснили на всій території України, аж до Кубані, велетенську національно-освідомчу та моболізаційну українську діяльність в боротьбі нашого народу за відновлення Української Самостійної Соборної Держави. Степан Бандера підготував — проти волі окупанта-фашизму — Державний Акт 30 червня 1941 року, призначивши на чоло Тимчасового Уряду незалежної України свого співробітника, прем'єра, Ярослава Стецька. Коли німці вимагали відкликати Акт 30 червня, Степан Бандера та його співробітники однодушно відмовились це зробити, і були заарештовані гестапом та терпіли в фашистівських концтаборах до вересня 1944 року. По війні перебував у Західній Європі, де в серпні 1953 р. на IV Конференції Закордонних Частин ОУН був переобраний їх Провідником. (Не був ним лише від серпня 1952 р. до серпня 1953, себто 1 рік).

Із Західної Німеччини Степан Бандера, тримаючи безпосередній підпільний зв'язок з Україною, в тому до 1950 р. з Головним Командиром УПА сл. п. генерал-хорунжим Тарасом Чупринкою-Шухевичем, керував різносторонньою діяльністю революційної ОУН в Краю і за кордоном. Виконуючи ці велики завдання, він знаходив час також на писання ідеологічних і програмових статей на тему українського націоналізму — головної рушійної сили української нації в ХХ сторіччі.

Славної Пам'яті Провідник Степан Бандера був підступно забитий з отруйної пістолі агентом Москви 5 жовтня 1959 року в Мюнхені. Західнонімецький суд засудив злочинця-вбивцю.

Ім'я Степана Бандери стало символом найновішої боротьби України за відновлення власної державності і національної незалежності.

У 50-РІЧЧЯ ОУН РОЗБУДОВУЙМО ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ!

У сорокп'ятиріччя — 15 червня 1934 року — найбільш героїчного й далекосяжного у політичному значенні революційного чину ОУН у тридцятих роках цього сторіччя — атентату-покарання смертю відповідального за злочини супроти українського народу на Західно-Українських Землях окупантського міністра внутрішніх справ ген. Броніслава Перацького, — схиляєм голови перед сл. пам. Григорієм Мацейком і перед хоробрими борцями ОУН того часу, які стали прикладами мужності й риску, ідейності й самопосвяти.

Пригадуємо, що на Рідних Землях УВО-ОУН збройною рукою конфіскували загарбане силою з нашої землі, з поту й кривавиці нашого селянина й робітника здобуте, нелюдськими колоніальними податками окупантів обтяжене майно народу. ОУН-УПА, згідно з українським правосуддям, давали відсіч польському, німецькому й російському наїзникам у їх варварському визиску української нації й землі. ОУН-УПА боролися збройно проти насильного стягування „контингентів“ збіжжя, різного роду багатств України, відбираючи награбоване в України майно проклятими загарбниками й визискувачами та віддаючи його назад селянам чи робітникам, або вживуючи його на потреби визвольної боротьби. ОУН-УПА зброєю поборювали виселювання українців з України, чи вивіз на роботи рабів до Німеччини або в далекі табори примусової праці пекельного Сибіру.

ОУН-УПА завжди мали підтримку свого народу.

Поголошений головою Проводу ОУН ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ мусить у п'ятдесятиріччя найбільшими зусиллями бути скріплений.

На чужині ми не вживаємо методів здобування фондів, які стосуємо на Рідній Землі, бо тут немає окупанта, який грабує нашу землю й наш народ.

На чужину ми прийшли не ради рятування нашого особистого життя, бо нікого з нас життя не є таке цінне, щоби рятувати його задля лакомства нещасного. Ми прийшли сюди тому, щоб допомогти всебічно Україні, яка воює. Допомогти акцією серед чужинецького світу, але не менше теж безпосередньо й прямо Україні різними шляхами, методами, засобами.

На одну з них звернемо сьогодні особливу увагу: ФІНАНСОВУ ДОПОМОГУ. НЕМАЄ НЕЗАЛЕЖНОЇ ВІЗВОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ БЕЗ НЕЗАЛЕЖНИХ,

ТОБТО ВЛАСНИХ ФІНАНСІВ! Тільки, спираючися на незалежні фінанси, революційна ОУН спроможна з власнопідметних позицій розгорнати визвольну акцію в Україні, в імперії і в усьому світі.

Мета ФОНДУ ОБОРОНИ УКРАЇНИ — СКРІПЛЯТИ РЕВОЛЮЦІЙНО-ВІЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ В УКРАЇНІ, СКРІПЛЯТИ ЇЇ ВСЕБІЧНІ ВИЯВИ, ДОПОМАГАТИ ТИМ ЩО НА ПЕРШОМУ ФРОНТІ, РОДИНАМ ТИХ, ЩО ВПАЛИ НА ПОЛІ СЛАВИ, ЧИ КАРАЮТЬСЯ НА КАТОРГАХ, ТИМ, ЩО ВІЛЬНІ, І ТИМ, ЩО НЕВІЛЬНІ, А ТЕЖ РОЗГОРТАТИ ШИРОКУ МІЖНАРОДНЮ АКЦІЮ У КОРИСТЬ ВІЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ. ПЕРЕД НАМИ СКРІПЛЕННЯ БОРОТЬБИ ПРОТИ РУСИФІКАЦІЇ, РОЗГОРТАННЯ АКЦІЇ В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНІВ, СИСТЕМАТИЧНИЙ БІЙ ЗА ДЕКОЛОНІЗАЦІЮ — ЗА РОЗВАЛ ІМПЕРІЇ.

Власнопідметний, самостійний, від нікого незалежний український силі ніхто не допоможе, ЯКЩО НЕ ДОПОМОЖЕМО МИ САМИ СОБІ! України нам не випросити у сильних цього світу, УКРАЇНУ ТРЕБА ЗДОБУТИ СИЛОЮ, ЗБРОЄЮ, МЕЧЕМ!

Йде до воєнного зудару, нам треба бути готовими! Провід ОУН має розпрацьовані далекосяжні стратегічні, політичні, кадрові, міжнародно-політичні пляни на випадок війни. Для їх здійснення з наших власнопідметних, від нікого незалежних позицій необхідний величезний ФОНД, величезні власні фінанси.

Ми, ОУН, були завжди сильні силою нашого народу, фінансовою базою, яку для ОУН творили жертовні українські патріоти, без огляду на свої ті чи інші переконання, бо РЕВОЛЮЦІЙНА ОУН — ЦЕ НЕ ПАРТІЯ, ЯКА ОБОРОНЯЄ ІНТЕРЕСИ ОДНЕЇ ВЕРСТВИ ЧИ ПРОФЕСІЇ, АЛЕ ЦЕ ВСЕНАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЙНО-ВІЗВОЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ, яка стоїть понад партіями й понад клясами!

ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ — це ФОНД УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ, це фонд активної підтримки революційно-візвольної боротьби України, яка на чолі поневолених націй розвалює спільно з ними російську імперію й комуністичну систему. Захищаючи в світовому розмірі цю революційну, універсального значення концепцію, СТАВИМО УКРАЇНУ ЯК РЕВОЛЮЦІЙНУ ПРОБЛЕМУ СВІТУ!

ОУН включила вперше в історії Україну у світовий змаг концепцій, ВІДКРИВАЮЧИ УКРАЇНІ ВІК-

НО В АЗІЮ, в Африку й Латинську Америку! Концепція розвалу російської імперії й знищенння комунізму — проти концепції збереження імперії!

ОУН була завжди дороговказом нації на шляху її боротьби: чотирифронтова боротьба, що її опортуністи окреслювали абсурдом, а нас „лицарями абсурду“, „дурними дітьми“, але з цієї боротьби, її етично-ідейних основ виростили тисячі бойовиків — ПОХІДНІ ГРУПИ ОУН 1941 РОКУ, політична армія нації, — виріс історичний Акт 30 червня 1941, виріс новий період Української Державності — 1941-1950 рр., Українське Державне Правління ОУН-УПА-УГВР, а теж АБН. Держава існує тоді, коли принаймні на клаптику нашої землі існувала наша влада — влада ОУН-УПА! Карпатську Україну співтворила ОУН! Ідею Патріярхату наших Церков — перша підняла ОУН десятки років тому назад, даючи всебічну підтримку нашим Церквам і визнаючи Патріярха Української Греко-Католицької Церкви Блаженнішого Отця Йосифа I. Члени ОУН і бійці УПА організували повстання по концтаборах 1952-1959 рр., які загрожували розвалом імперії. Шести й семидесятники виростили на традиціях і крові ОУН і УПА! Без ОУН і УПА не було б сучасного нового патріотичного націоналістичного покоління України, бо ніколи кров не проливається даремно! Чорно-червоний прапор Української Революції високо тримає далі молоде покоління ОУН.

ТРИ, НАЙВІЩІ, ПРОВІДНИКИ ОУН, ЯК НІКОЛИ В ІСТОРІЇ РЕВОЛЮЦІЙНО-ВІЗВОЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, ГИНУТЬ НА ПОЛІ СЛАВИ З РУК ОКУПАНТА. А Головнокомандувач збройних сил України, голова Проводу ОУН, голова Генерального Секретаріату УГВР, член Українського Державного Правління 1941 — ген.-хор. Роман Шухевич-Тарас Чупринка гине на рідній землі в її обороні! Він рівний — Святославові Хороброму!

Перший заступник Провідника ОУН проголосує відновлення Української Держави 1941 р. та відкидає ультиматум окупанта резигнувати з посту Голови уряду і відкликати Акт відновлення Держави.

Поезія в прозі „Тверді мелодії“ й концтабірний

*****

„ВІЗВОЛЕННЯ НАЦІЇ ОКРОПЛЮЄТЬСЯ І ОСВЯЧУЄТЬСЯ КРОВ'Ю ЇЇ НАЙКРАЩИХ СИНІВ. ЧЕРЕЗ ЇХ СМЕРТЬ — ВЕДЕ ШЛЯХ ДО ПЕРЕМОГИ!“

Симон Петлюра

вірш „Вам Україна складає шану“ молоде покоління на Україні створило у поклоні членам ОУН і воякам УПА, які його виростили, ці „старі партизани“. ОУН ЖИВЕ Й ДІЄ ДАЛІ не лише як символ, як прапор, але ЯК ЖИВА, ДИНАМІЧНА СИЛА!

ТРИ ЛІТЕРИ — ОУН, ЦЕ НЕВМИРУЩИЙ ПРАПОР УКРАЇНИ, НЕЗНИЩЕННИЙ, НЕСПЛЯМЛЕНИЙ, НЕПОХИТНИЙ! ОУН — ЦЕ НЕЗМІННИЙ АВАНГАРД НАЦІЇ В БОРОТЬБІ.

ОУН — це не партія. „Це не партійне багатство, це українське багатство. Це сила, яка реально боролася за Україну й має реальну силу далі боротися за Україну. Сила, яка не здрібніла, сила, яка далі мислить національними, а не партійними категоріями“.

„Будь гордий з того — каже декалог ОУН, що Ти є спадкоємцем боротьби за славу Володимирового Тризуза“.

АНТИБОЛЬШЕВИЦЬКИЙ БЛЬОК НАРОДІВ (АБН) І СВІТОВА АНТИКОМУНІСТИЧНА ЛІГА (ВАКЛ) — ЦЕ ШИРОКА ПЛОЩИНА ДІЇ ОУН У КОМПЛЕКСІ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ, А У ВАКЛ — У СВІТОВОМУ РОЗМІРІ, ДЕ ПАНУЄ ТЕЖ ВІЗВОЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ ОУН!

Палестинські повстанці мають величезну фінансову базу в петродолярі, мають території держав для своїх військових вишколів, а дія ОУН сперта виключно на фінансовій базі української спільноти!

У П'ЯТИДЕСЯТИРІЧЧЯ ОУН повинен кожна і кожний український патріот скласти свій НАЦІОНАЛЬНО-РЕВОЛЮЦІЙНИЙ ПОДАТОК НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ, якщо прагне, щоб ми були готові теж до успішної збройної боротьби на випадок війни чи визріння революційної ситуації в імперії! Мільйони долярів складає українська громада на різні цілі, не досяючи такої істини, що ВІД ВІДВОЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ СОБОРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ шляхом революційної, збройної боротьби, від мобілізації світових протиросійських і противбольшевицьких сил для підтримки в дії ідеї УССД, БУДЕ ЗАЛЕЖАТИ ЗДІЙСНЕННЯ УСІХ ІНШИХ ПОХІДНИХ ЦЛЕЙ!

НАСАМ ПЕРЕД ДЕРЖАВА, ТОБТО ЗБРОЄЮ ЗАВАЛЕННЯ СУЦІЛЬНОЇ, НАКІНЕНОЇ МОСКОВОЮ КОМУНІСТИЧНОЮ СИСТЕМИ, ПРОГНАННЯ ГЕТЬ З УКРАЇНИ МОСКОВСЬКОГО ОКУПАНТА, РОЗВАЛ ІМПЕРІЇ, ЩОБ НЕ ЗАЛИШИЛОСЯ КАМЕНЯ НА КАМЕНІ З НЕЇ! ЗДІЙСНИТЬСЯ ЦЕ, ТОДІ

Михайло Гікавий

50-РІЧЧЯ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

Євген Коновалець, комендант УВО, став осново- положником і спричинився до оформлення ОУН, разом із сотн. Ю. Головінським, як також з С. Охри- мовичем, І. Габрусевичем, Ст. Ленкавським, С. Бан- дерою, З. Коссаком, Р. Шухевичем, Е. Зиблікевичем, З. Пеленським, полк. Колодзінським та іншими ак- тивістами й теоретиками націоналістичного руху укр. молоді, зокрема студентства, яких ідеалом була Самостійна Соборна Українська Держава. При тім „Л. - Н. В.“ д-ра Донцова був допоміжно-усвідомлюючим чинником. Важливу роль відіграв д-р Д. Донцов своєю творчістю — статті, доповіді та книжки.

Полк. Є. Коновалець був вибраний головою Про- воду на першому Конгресі націоналістів 1929 року у Відні, а ідеологом, мислителем і теоретиком був віддавна д-р Д. Донцов, якого полк. Є. Коновалець покликав на редактора „Літературно-Наукового Віс-ника“ у Львові. Журнал, який мав великий вплив на укр. молодь, а сам д-р Донцов став ідеологом укр. націоналізму. В той час немало старших громадян були опортуністами — угодовцями і ставилися неприхильно до ОУН з конкурентійних мотивів, або їх девізою було „моя хата з краю“ — вони ще ві- рили брехням, шахрайствам, ворогам укр. нації, а не

стихійним настроям вояків на з'їздах у Бердичеві й Києві в 1917 році.

Євген Коновалець ще в університеті у Львові був провідником укр. студентів, борцем за укр. уні- верситет у Львові та був ворогом окупантів — поляків і московофілів. Коли ж б. лейтенант австрій- ської армії Є. Коновалець прибув з московського полону в 1917 р. до Києва, то став організатором укр. війська, Галицько-буковинського куреня, був великим прихильником генерального секретаря Уря- ду УЦРади С. Петлюри, адв. М. Міхновського та д-ра Д. Донцова. Охороняв своїм курінем УЦРаду та її уряд. Під час повстання Укр. Нар. Союзу про- ти гетьмана П. Скоропадського (який проголосив федерацію України з Московщиною) полк. Коно- валець зорганізував корпус Українських Січових Стрільців, який переміг частини гетьмана й зайняв Київ. В Києві став уряд — Директорія УНР, на чолі з головним отаманом С. Петлюрою.

Полк. Є. Коновалець був безкомпромісним бор- цем проти всіх окупантів України — большевиків, денікінців, анархістів та ін. і вважав, що доля Украї- ни має вирішуватись не десь на далеких околицях українських земель, а в Києві, в столиці і в бо- ротьбі за УССД проти всіх ворогів самостійності України. Він розбудовував кадри укр. націоналістів для боротьби, в першу чергу, з московсько-боль- шевицькими імперіялістами (залишив написані спо- гади зі своєї діяльності).

Полк. Є. Коновалець загинув 23-го травня 1938 року в м. Роттердамі від вибуху московської бомби, як небезпечний ворог комуністичної Москви, тому, що мав зв'язки з укр. підпілям в окупованій Україні.

Польські тирані на чолі з полк. Бернадським створили концентраційний табір Березу Картузьку, де загинуло багато членів ОУН. Про тортури поль- ських садистів в тому концтаборі були надруковані спогади в тижневику „Шлях Перемоги“ ч. 34 від 25 серпня 1963 р., під наголовком „Пробудник націо- нальної совісти“.

Українці Карпатської України в березні 1939 року проголосили незалежність Карпатської Україні, де були забиті провідні члени ОУН мадярами:

ЩОЙНО УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД ПОРЯДКУВАТИМЕ ВІЛЬНО СВОЄ ЖИТТЯ! ЩОБ РОЗБУДОВУВАТИ З УСПІХОМ ПЕРШИЙ ФРОНТ В УКРАЇНІ Й ІМПЕРІЇ Й ДРУГИЙ ФРОНТ ПРОТИРОСІЙСЬКИЙ І ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКИЙ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ — треба преважливої передумови:

РОЗБУДОВУЙТЕ ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ! СКЛАДАЙТЕ В П'ЯТИДЕСЯТИРІЧЧЯ ОУН ПОДАТОК УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ!

Якщо Ви неспроможні рискувати свободою чи життям для справи, то послужіть їй принаймні тво- ренням фінансової бази!

Дано 15 червня 1979 року у сорокп'ятиріччя Великого Героїчного Чину ОУН.

**ПРОВІД
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ
(ОУН)**

Зенон Коссак, полк. М. Колодзінський та інші. Степан Бандера, на процесі міністра Б. Перецького у Варшаві, виявив себе як великий патріот і націоналіст; він спростував фальшиві закиди проти ОУН та представив на суді її цілі: треба, щоб мільйони українців присвятили себе, щоб зреалізувати ціль ОУН.

В 1939 році вибухла німецько-польська війна і за два тижні Польщі нестало. Члени ОУН повиходили з в'язниць. Вийшов на волю і С. Бандера — кол. Провідник ОУН в краю, засуджений на процесі за вбивство Б. Перецького на кару смерті, замінену по амністії на досмертне ув'язнення.

В 1940 році С. Бандера, на доручення націоналістів-революціонерів, поїхав в Італію до провідника ОУН полк. А. Мельника (який став на місце полк. Є. Коноваленка по його вбивстві), щоб усунути з ПУН-у Ярослава Барановського, як непевну людину, крім того, полагодити ще одне питання — щоб ОУН не йшла на поміч гітлерівцям у війні з більшевиками, на що полк. Мельник не погодився.

Того ж 1940 року відбулися Збори членів ОУНр з краю з провідними членами з Чехо-Словаччини, Німеччини, Австрії, де одноголосно вибрано Провідником ОУН Степана Бандеру. У Krakovі в 1940 р. з ініціативи С. Бандери було створено Укр. Націон. Комітет, який на випадок німецько-більшевицької війни мав би приступити до бойових дій для визволення України, до якого приєдналися президент УНР А. Лівицький і колишній гетьман П. Скоропадський, за винятком мельниковської ОУН, що співпрацювала, до деякої міри, звичайно, з нацистами.

ОУН вислава на Україну в 1941 році 5000 членів похідних груп, які дали багато користі для української справи. Вони несли ідеї як корисної пропаганди ідей загиблих укр. герой-провідників, С. Петлюри, Є. Коноваленка, так і живих — С. Бандери, Р. Шухевича-Чупринки, УГВР — та їх декларацій; ідеолога укр. націоналізму д-ра Д. Донцова та ін., що спричинилося до націоналістичної свідомості, повстань, страйків, вбивства різних ворожих провідників, видання антибільшевицьких книжок.

*****

УКРАЇНА БОРЄТЬСЯ
— ЧИ ВИ СКЛАЛИ ВАШУ ПОЖЕРТВУ
НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ?

З наказу Провідника С. Бандери, після ухвали проводу ОУНр, була відновлена УССД у Львові 30-го червня 1941 року та створено Укр. Державне Правління, очолене членом Проводу ОУН Ярославом Стецьком. Цей акт відновлення підтримали і поблагословили митрополит Укр. Греко-Кат. Церкви А. Шептицький, православний єпископ УАПЦ на Волині Полікарп Сікорський та визнали багато українців.

Коли ж Гітлер довідався про небажаний акт віднови УССД, відразу наказав його скасувати. Але С. Бандера і Я. Стецько від ліквідації акту відмовились, тому були заарештовані гестапом і посаджені до концтабору. Крім них, ще багато членів ОУН опинились в концтаборах, де їх (бандерівців) багато загинуло; також було чимало розстріляно без суду. А ті, що зістались на волі, на вказівку члена Укр. Державного Правління І. Климишина, пішли в підпілля і заховали зброю. Незадовго і сам Климишин був заарештований і розстріляний гестапом.

С. Бандера був відомий своєю творчістю, знаменитими статтями про ОУНр і укр. націоналізм. Частину деяких його статей було видруковано і видано 1948 року коштом Організації Укр. Націоналістів — Укр. Інституту Політичної Освіти в Мюнхені та Дослідного Інституту „Студію“ у Торонті, під назвою „Перспективи Української Революції“, зі вступним словом Провідника Я. Стецька.

Степан Бандера був активним Провідником ОУНр. Мав великий вплив на українців і був пропорою людиною України. Тому московські імперіалісти постаралися його знищити — 15 жовтня 1959 р. Провідник впав жертвою скритовбивства. 17. 11. 1961 р. німецькими судовими органами було проголошено, що вбивства С. Бандери вчинив Богдан Сташинський з наказу Шелепіна й Хрущова. Стверджено німецьким судом, що головним обвинуваченим бувsovets'kij уряд.

Цього року не тільки ОУНр. відзначають 70-річчя народження і 20-тиріччя смерті С. Бандери, але й багато українців, котрі ще не належать до ОУН, бо вони переконані, що його ентузіазм, жертвенна політична праця, глибокий патріотизм не пішли на марне і що його ідеї українського націоналіста будуть основною підставою в боротьбі за звільнення України від московсько-більшевицької окупації.

По знищенні в Мюнхені Провідника ОУНр сл. п. С. Бандера був вибраний Провідником сл. п. Степан Ленкавський, який, свого часу, був редактором

„Шляху Перемоги". То була скромна постать, ніколи він не конспірувався, ніхто його не охороняв. Іздив на всі конференції націоналістів, а часом на зустрічі українців Америки й Канади. На першому конгресі СКВУ 1967 р. в Нью Йорку промовляв від ЗЧ ОУН до 12,000 слухачів. Промова його була філософічно-наукового змісту, виголошена спокійно, тихо, зрівноважено.

Ще в 1942 році внаслідок відновлення УССД (30 червня 1941) зформувалась УПА і, разом з ОУНр, виступила до боротьби з нацистами-гітлерівцями та з московськими большевиками (що були під зверхністю Сталіна). Командантом УПА С. Бандера призначив Романа Шухевича (Тараса Чупринку).

У 1943 році під керівництвом Ростислава Волошина був створений з українців та інших поневолених націй АБН (на Житомирщині). А в 1944 р. генералом Тарасом Чупринкою було створено УГВР, як український парламент, і відновлено на українських землях підпільну ОУНр. Під проводом ген. Т. Чупринки УПА, разом з ОУНр, виконували збройні атентати на ватаги КГБ, крім того — на польські й нацистські та їх провідників; забито німецького шефа нацистів ген. Люце, московського маршала Ватутіна, польського ген. Сверчевського та інших видатних військовиків.

Всякі супротивники, опортуністи та угодовці, в тому уердіпти, зневажали в своїй пресі УПА. Альянти віддали на поталу большевикам Східню Європу. А був пригожий час, коли українці, разом з іншими поневоленими народами, могли б зробити повстання — коли німецька армія скапітулювала б, а москалі були вже ослаблені довгою війною.

Большевики зробили угоду, після розбиття німців, з комуністичною Польщею і Чехо-Словаччиною для спільнот боротьби з УПА. Внаслідок того УПА була змушенна по 10 роках таки припинити бої й піти в підпілля. Большевики зайняли всю Україну.

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August, when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,

New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003.

їну. НКВД і ватаги польських садистів у боротьбі з ОУН і УПА застосовували варварські методи. Боротьба з ворогами коштувала величезних зусиль і жертв. Ale ген. Т. Чупринка сказав упістам, що, не дивлячись на великі жертви, боротьба доведе до визволення України — животворча смерть кличе до дальшої боротьби, до повного визволення!

Генерал Тарас Чупринка — головний командир УПА, Провідник ОУНр в краю і керівник УГВР, був забитий у бою 5 березня 1950 року, близько Білогорщі коло Львова, оточений московськими большевиками. Загинув як Герой укр. нації, на полі бою.

Боротьба УПА продовжувалась до 1953 року.

УПА й ОУНр стали прикладом для шести й сімдесятників та інших укр. революціонерів.

Блаженніший Кир Йосиф на Вселенському II Ватиканському Соборі заявив, що майже один мільйон упівців брали участь у боротьбі з безбожницько-большевицькими та гітлерівськими імперіялістами під час II-ої світової війни.

Прем'єр Уряду відновленої Укр. Держави (з червня 1941 року), активний член головного Проводу ОУН впродовж 40 років, голова Проводу ОУНр, вибраний в 1966 році, президент ЦК АБН, Европейської Ради Свободи, член екзекутиви ВАКЛ, АПАКЛ, дост. Ярослав Стецько зі своєю дружиною — членом ЦК АБН і редакторкою журналу, працюючи з самопосвятою для укр. нації, приєднали багато прихильників до АБН-у, до укр. визвольного руху, що є проти большевицько-комуністичних держав. Дост. Я. Стецько є автором цінної книжки, яку видала ОУН, про відновлення УССД 30 червня 1941 року, із вступним словом д-ра Д. Донцова. Також багато писав теоретичних статей з національно-державницькою тематикою, і по смерті сл. п. д-ра Д. Донцова розвиває далі ідеї націоналізму. Разом зі своєю дружиною, мігр. Славою Стецько, бував на ріжких конференціях — українських і чужинецьких, з програмовими доповідями, спрямованими проти московсько-большевицьких окупантів України. За ту свою діяльність дост. Я. Стецько знаходиться під постійним обстрілом советської преси — брехливі пасквілі в газетах, журналах і книжках як на нього особисто, так і на АБН та ОУН. На жаль, на еміграції також подибується особи, які допомагають ворогові в тій брудній роботі, (ріжки опозиціонери, „реалісти“, советофіли та інші яничари).

З ініціативи АБН еміграції поширило і втримано політичну активність, спільно з народами АБН, і приєднано до співпраці у вільному світі багато протикомуністичних організацій державних народів. АБН, ОУНР і УПА навчили наш народ вірити у його свідомість, якої не знищили дотепер вороги, і тому він буде господарем на своїй землі. ОУНР є твором українського народу і стоїть разом з ним у боротьбі за визволення. Головними гаслами ОУН і АБН є: воля народам, воля людині! Київ проти Москви! Св. Софія проти Кремля!

Большевицька Москва замордувала тільки за останніх 50 років (період існування ОУН) маси українського народу, в тому понад 7 мільйонів штучним голодом селян, жінок і дітей. Большевики називають всіх українців бандерівцями, а тих, що є проти їх брехливої, злочинної системи та шахрайської конституції, називають буржуазними націоналістами і погрожують знищити. Большевицько-московська кліка, разом з яничарами, з диявольським проводом на чолі, створили для себе на землі рай, а для поневолених народів — пекло. Неваже того хочуть деякі прихильники большевицької Москви? Й. Сталін мав у плані вивезти або знищити всіх українців, але в тому були труднощі, бо українців було заагато, а він тим часом сам сконав чи його „сконали“...

Бойовий шлях Української Національної Революції проти большевиків — імперіалістів наближається до кінця, а тому ніхто з українців не може бути пасивним і дбати лише про свій добробут чи кар'єру. Кожний мусить дати свій вклад у визвольну боротьбу укр. нації, бо ніхто не дасть нам волі та не створить УССД.

Вішановуючи 50-річчя ОУНР, згадаймо тих, які згинули за волю України на своїх постах: сл. п. Є. Коновалець, Р. Шухевича-Чупринку, С. Бандеру, як також державного мужа, Головного Отамана С. Петлюру.

ВІЧНА ІМ СЛАВА З РОДУ В РІД!

*****

„Сторонні сили та міжнародна політична кон'юнктура можуть мати значення допоміжних, але не вирішальних сприятливих чинників. Беремо їх до уваги в такому розумінні і використовуємо їх, але відкидаємо всякі орієнтації на сторонні сили“.

СТЕПАН БАНДЕРА

НАД МОГИЛОЮ ПРОВІДНИКА

*Дерева в снігу, наче свічі,
Сніжинки — мов слози мої,
Та хрест твій, Прорізнику, кличе
Наслідувати кроки твої:
В годину найбільшого болю
У смішкою слози пекти
І далі за волю і долю
Залізно суворими іти.
Твоїми слідами . . . Слідами
Яких не стирає і смерть,
Живими ділами й чинами,
Життям твоїм сповнені вщерть, —
Ми йдимем у хулу, завію,
У сонці мечів, пропорів.
Аж поки не визволим Київ
І кров'ю освяченій Львів!
Дерева в снігу, наче свічі,
Сніжинки — мов слози мої,
Та хрест твій, Прорізнику, кличе
Наслідувати кроки твої.*

12. 1. 1960

Петро Кізко

НЕ РИДАЙ, УКРАЇНО!

*Згас вогонь, щоб в засвітах горіти
Згас вогонь, що світив Україні,
В палкім серці Степана Бандери.*

*Згас вогонь, щоб в засвітах горіти
Бліском зір, шумом вітру в етері.
Згас вогонь, що мав Україну
Сонцем золі зогріти,
Ідеалом Мазепинця Бандери.*

*Не ридай, Україно-Рахиле,
За синами, що їх Ірод вбиває,
Як Христос Ти воскреснеш з могили,
Твоя правда, як сонце, засяє.*

Н. Н.

СКЛАД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ „ВІСНИКА“

Орган Організації Оборони Чотирьох Свобід України — місячний журнал „Вісник“ — редактує Редколегія, до складу якої входять: Леонід Полтава — головний редактор, ред. Ігнат Білинський — голова Головної Управи ООЧСУ, д-р Михайло Кушнір, Лев Футала, ред. Володимир Левенець, редактор „Сторінки Об'єднання Жінок ОЧСУ“ п-і Алла Давиденко-Коссовська.

МАЛОВІДОМА ДЕТАЛЬ

ІЗ ЖИТТЯ СЛ. П. ПРОВІДНИКА ОУН СТЕПАНА БАНДЕРИ

У В-ві п. Ю. Середяка в Аргентині друкується повість-хроніка п. н. „Від Сибіру до Канади“, що її написав Микола Приходько. Повість має чимало фактичних подій як теж і правдивих прізвищ осіб.

„Одного дня, повернувшись до Берліну, дістали повідомлення від полк. Дацька прибути увечері на концерт відділу Української Пропаганди. Навіть таку установу дозволили тепер німці, хапаючися в потопі за соломинку, вже тепер, коли совєтська армія перешла через німецькі кордони.

Поїхали. Передягнулися в сценічні одяги, посідали на стільцях, півколом з бандурами. Чекали. Не сказав Дацько, кому співатимуть „Мабуть, якісь німецькі гості з фронту хотять розважитися“, — подумали.

За кілька хвилин зайшов до кімнати високий, широкоплечий Дацько, запрошуючи до кімнати гостинним жестом якогось невисокого, з аскетичним, інтелігентним лицем чоловіка, десь навколо тридцять п'ять років, і жінку, з привітною усмішкою, поруч з ним. За ними вслідувіши два велетні, ніби з Запоріжжя, в близкучих шкіряних плацах. Гости посідали на кріслах перед бандуристами.

— Дорогі наші бандуристи, — озвався Дацько, — маю честь представити вам ідейного провідника нашої славної Української Повстанської Армії — Степана Бандеру і його дружину.

Не сподівалися бандуристи таких гостей. Підвелися всі струнко, як козаки перед отаманом, а гости до них, з оплесками. Пригадали бандуристи, як ще в Україні стояла часто почесна варта з автоматами на струнко, після концертів по селах. Так оце он який той легендарний Бандера, що запалив повстанське полум'я в Україні, з патріотичними побратимами! Уявляли його, ще в Києві, таким, як один з тих Залізняків обабіч, що охороняли провідника, оце тут, у палаючому Берліні, після того як випустили його німці з концентраційного табору, з надією, що накаже українським повстанцям стати поруч з німцями. А він вислизнув однієї ночі потайки з Берліну...

Звучав той концерт урочисто, надхненно. Промовляв до Бандери Андрій і відповів бандуристам

Бандера, змістово, повільно, нанизуючи думку, ніби разок намиста. Записав такі слова в українській візитаційній книжці Капелі:

„Велике зворушення — мало слів. До сердечної подяки за невимовну насолоду й під'йом, що я їх пережив на концерті Славної Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка, долучую мої найщиріші побажання, щоби дальша мистецька діяльність Капелі принесла такі успіхи й відіграла таку роль, як це судилося бандурі в цілій історії України.

Степан Бандера

Берлін, 23. I. 1945“.

Попрощалися сердечно. І не знати куди зникли ті таємничі гости в темряві Берліну...“

Замовляти, з чеком на амер. 8.50 дол.:

Sr. Julian Serediak
Casilla de Correo 7 (Suc. 7)
1407 Buenos Aires, Argentina.

ПАМ'ЯТЬ ПРО ІВАСЮКА

*Не в'януть квіти на твоїй могилі,
Коханий сину Української землі.
Нас пригинають вороги, але вони безсилі,
Принути ключ. І літають журавлі.*

*Курличуть Українські солов'ї,
Гуртуються і близькі і далекі,
Гурмуйтесь і сестри і брати Вкраїнської землі
Перед відлітом, як гурмуються лелеки.*

*I щоб не сталося, тримайтесь в гурті, у силі.
За одного усі, і один за всіх,
Не бійтесь ворогів — вони безсилі.
Хай не стараються — не перевішають усіх.*

*Живи, прекрасна наша Україно,
Ще жевріє в серцях майбутнє завтра,
Один з твоїх пажих синів загинув,
Ta ми роздуємо вогонь. Не згине ватра!*

(Вірш одержаний з України)

•••••••••••••••••••••••
ЧИ ПОЖЕРТВУВАЛИ ВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД
„ВІСНИКА“?

В. Кульчицький Гут

СОВЕТСЬКА ПРЕСА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЯК ДЖЕРЕЛО РЕВОЛЮЦІЙНОГО ВИХОВАННЯ

Колись, за „панської“ Польщі, трилогія Генрика Сенькевича була обов'язковою лектурою для середнішкільної молоді. У польських учнів вона напевно збуджувала польський патріотизм, та в українських учнів вона збуджувала патріотизм український. Розуміється, не у всіх, а тільки в тих, з дотримливим умом, з почуттям гідності, з поважною дозовою вражливості, з мужнім характером.

Від тих часів минуло багато літ. Та чи можна сумніватися в тому, що український народ і тепер вирощує синів і дочок із вище наведеними прикметами? А якщо вони і нині є серед української молоді, то логічно напрошується питання: чи серед офіційного друкованого слова є матеріали, які спрямовували б їх у протилежному напрямі від того, який пропагують поневолювачі України і їхні лакеї українського роду?

Для нашої спроби відповісти на це питання використамо місячник „Всесвіт“, орган Спілки Письменників України, Українського товариства дружби і культурного зв’язку з зарубіжними країнами та Українського республіканського комітету захисту миру.

„Присяга на вірність Російській державі“

У квітневому числі „Всесвіту“, у відділі „На рубежі вогню“, є стаття п. н. „Щоб єсли навіки всі єдино були!“. Написав її „доктор історичних наук“ Микола Котляр. Вже напочатку показує він, як „на центральній площі Переяслава (...) Богдан Хмельницький звернувся до присутніх з палкою промовою, закликаючи до єднання з великим російським народом“, та як „по закінченні Ради Хмельницький із старшиною і всіма присутніми склали присягу на вірність Російській державі“.

Дальше він показує, що „діаметрально протилежними були прагнення Хмельницького і Виговського: „перший не бачив для себе і для свого народу іншої долі, ніж воз’єднання з братнім російським народом, другий же в союзі з польськими магнатами прагнув використовувати і гнобити Україну“.

На „буржуазно-націоналістичних істориків“ він накидається за те, що вони „пробували довести

‘самостійництво’ Хмельницького“. „Самостійництво“ бере „доктор історичних наук“ у знахи наведення, щоб показати, що то не він таке страшне слово чіпляє на Хмельницького, але оті мерзенні невігласи „буржуазно-націоналістичні історики“. На його думку „неможливо довести ‘самостійництво’ Хмельницького за допомогою фактів“, і як доказ вказує він на В. Дубровського, який робить Хмельницького „vasalom Туреччини“, та на М. Петровича, у якого Хмельницький „зображення не лише самостійником, а й прихильником... підданства Швеції“.

І куди б „буржуазно-націоналістичні історики“ не повернулися, то завжди виходить якесь підданство. І тому, твердить дальше „доктор історичних наук“, „буржуазно-націоналістичні ‘знавці’ дипломатичної історії визвольної війни замовчують переговори Хмельницького з Ракоцієм (...), бо ніхто не повірить, ніби Україна хотіла ‘піддатися’ слабосилому Семиграддю, яке само чекало на її допомогу. А іще й тому, що з Семиграддю не спікувалися ні Виговський, ні Дорошенко, ні Мазепа, і через це не можна кинути ще одну тінь на Хмельницького“.

Признає він, що після Переяслава Хмельницький переговорював зі Швецією, але зараз же пояснює, що „за ‘Березневими статтями’ 1654 р., якими було закріплено воз’єднання, Україна у складі Росії зберегла за собою широку автономію. Гетьманська адміністрація мала право підтримувати дипломатичні зв’язки з урядами іноземних країн, якщо вони „не шкодили інтересам Російської держави“, і тому „царський уряд був поінформований Хмельницьким про українсько-шведські переговори“, та іще й український гетьман виправдувався перед царським послом Бутурліним за ці переговори.

А Виговський у нього „зрадник народніх інтересів, (бо) хотів відійти від Росії і повернутися до складу Речі Посполитої“, Дорошенко — „пройдисвіт, (бо хотів) віддати український народ у рабство захланній султанській Туреччині“, а Мазепа —

„пройдисвіт і надхненник плаzuвання перед Карлом XII“.

„Краще вмерти повстанцем, ніж жити рабом“

У числі за травень, у відділі „Портрети 'Всесвіту'“ редакція вмістила статтю Френка Арнолда, перекладену із новоїорського „Дейлі Ворлд“, про нікарагуанського революціонера Аугусто Сесара Сандіно, який діяв у другій половині 20-их і першій половині 30-их років. Автор малює його тут непримиреним самостійником, який обороняє незалежність Нікарагви перед наступом „американського імперіалізму“. Провідники Нікарагви, які пішли на співпрацю з американцями, маються як зрадники народу. І коли один із них повідомив Сандіно, що війна закінчена, „Сандіно, видав відозву, в якій, зокрема, говорилося: „Четверте травня — національне свято, оскільки саме в цей день Нікарагва довела всьому світові, що її національну гордість не можна зневажати, що в неї є сини, які кров'ю змиють ганьбу інших... Я нікарагвенець... Я не збираюся складати зброї. Краще вмерти повстанцем, ніж жити рабом... Батьківщина або смерть!“

І даліше автор пише: „Починаючи з 1927 року, вірні Сандіно загони, об'єднані в Повстанську армію, гордо несли червоно-чорний стяг національного визволення через гори Сеговій, сміливо і рішуче виступаючи в бій з американською морською піхотою та нікарагванською національною гвардією...“

Але „бійці визвольних сил потребували зброї і боєприпасів“, і щоб їх дістати, Сандіно вступає у переговори з президентом Мексико. Знов же ж „його зведений брат Сократес“ іде до ЗСА, де він „виступає на численних мітингах, зустрічається з американцями, пояснює і переконує, знаходячи нових і нових друзів“. А „комуністи США (себто ЗСА, — В. К. Г.) особливо енергійно підтримували Аугусто Сесара Сандіно, всіма можливими засобами домагаючись виведення американських військ з Нікарагуа“ (Нікарагви).

Чому не самостійність?

Дві ситуації і два зовсім протилежні наставлення.

У першому випадку Україна, велика країна і простором і числом населення, і вона не породила, вона не видала із себе, згідно із твердженнями „доктора історичних наук“, ані одного самостійника, ані одного відважного провідника, який волів би

смерть ніж рабство. Бо ж для хоч трохи думаючої української людини ясно, що підневільний Микола Котляр величає Хмельницького якраз за те, що він віддав український народ у рабство Москві. А де ж український Сандіністо, який сказав би, що „краще вмерти повстанцем, як жити рабом“?

Редакція „Всесвіту“ попереджає статтю коротким вступом, у якому каже: „Протягом останнього року маленька центрально-американська держава Нікарагва опинилася в центрі уваги світової громадськості (...) Незнані вчора імена та поняття: 'Сандіністи', 'фронт національного визволення імені Сандіно', не зникають із шпалерт світової преси“. А що ж велика Україна? Що світові показує офіційна українська преса? Що великий український народ не є здібний жити самостійним життям як маленький нікарагванський народ? Що українці пролили море крові, щоб, визволившись з одного ярма, добровільно накласти на свої ший друге? Що, визволившись з польської панщини, добровільно пішли у московське кріпацтво?

Сандіно, як потребував допомоги, та шукав її у Мехіко, шукав навіть у ЗСА, з-під гегемонії яких старався визволити свій народ. І для редакторів „Всесвіту“ то не була зрада, не було плаzuвання, не було підданства. В Україні ж, як хтось хотів знайти союзника, щоб вирватися з московського ярма — це вже підданство! Чи все це не стає ясним перед очима допитливої молодої української людини? Чи вона не пізнає тут рабського плаzuвання як самого автора так і редакції? Чи в її душі не зродиться бунт проти такого ганьблення українського імені? І це тільки молодої людини, якої знання обмежені виключно до офіційно подаваних відомостей про історію Східної Європи, бо у більш обізнаної безличні фальшування позиції „буржуазно-націоналістичних істориків“, „доктором історичних наук“ напевно викликало ще й огиду. Тяжко ж бо повірити, щоб Микола Котляр не мав доступу до „Історії України — Руси“ М. Грушевського, у якій переговорів Хмельницького з Ракоцією зовсім не замовчується, павпаки, дуже докладно розробляється: у „Покажчику місць“ 9-го тому під наз. „Семигород“ є 114 позицій, а у „Покажчику імен“ під ім. „Ракоцій“ є 166 позицій. І так документально доводиться, що не тільки „Україна (не) 'хотіла' піддатися Семиграддю“, але проти, старалася використати його для своїх цілей. От хоч би цитата із ст. 141-ої першої част. 9-го тому: „Потоцький

писав королеві 22 жовтня, що Хмельницький хоче коронне військо обложить, а Ракоція з господарем мунтянським тим часом напустити на Krakів — викорінити шляхту, від короля відібрати королівство і посадити на престол іншого — бадай чи не того ж Ракоція". А про згаданого „доктором історичних наук“ Бутурлина М. Грушевський на ст. 1378 другої част. 9-го тому пише: „...дня 29 квітня цар вислав до гетьмана своїх послів: окольничого Федора Бутурлина й дяка Василя Михайлова, мабуть не так під враженням листа і вістей, привезених В. П. Кикиним, скільки тих відомостей про нову козацьку лігу з Ракоцієм і Карлом-Густавом, що йому постачали поляки через своїх послів і через московських агентів...“

Та співробітники „Всесвіту“ фальшують не тільки події давньої історії, але і події найновіші, учасники яких ще живуть і добре їх пам'ятають. От Віталій Чередниченко у своєму елябораті п. н. „Заштунками так званого "СКВУ" „, поміщеному у березневому числі 1979 р., використовує всі можливі трюки, щоб тільки представити „буржуазних націо-

налістів“ у такому свіtlі, як того хочуть його хлібодавці, та вже найдальше заходить він з Карпатською Україною. Він бо тут белендить, що „нацисти утворили з її (Чехо-Словаччини, — В. К. Г.) східної частини так звану Карпатську Україну — державу-маріонетку з усіми фашистськими атрибутиами і з українським буржуазно-націоналістичним урядом. Втім, ключові пости зайняли німці. Німецькі військові і цивільні спеціалісти почувалися тут повними хазяями. Вони вели геолого-розвідувальні роботи, по-хижакському вирубували ліс, грабували і вивозили в рейх сільськогосподарські продукти, будували стратегічні автомагістралі, вербували робочу силу для німецької промисловості“.

Чи ж можливе, щоб отаку несамовиту брехню про геройчний і трагічний одночасно період Карпатської України не розкрила на Батьківщині допитлива молода українська людина, і щоб ця безличність „раба отечества чужого“ не спрямувала її мислення на шлях національного обурення і революційного поступування?

Богдан Лівчак

ГОДІ МОВЧАТИ

Кілька місяців тому стались такі події, що вже навіть керівні чинники американської телевізії вважали за відповідне подати деякі факти до загального відома. Ще 10. 3. 1978 р. коментатор Волтер Кранкгайт повідомив про такі випадки, коли люди болгарського походження за кордоном були важко потурбовані, а то навіть померли. І так болгарин Г. Марков перед смертю заявив, що його хтось штовхнув парасолею, і він з того часу невилікувально захворів.

Таких таємних подібних випадків занотовано вже кілька, хоча в Софії болгарські державні чинники заперечують свою якунебудь участь у тих ганебних вбивствах. Не знаю, чи це у болгарів відірване явище, принайменше дотепер у них було спокійно.

Не так було і не так є у нас, українців: скритовбивства, хоч не масові, та все ж таки і не відірвані явища. Коли до того додати усякі методи мордів за границями України чільних членів українського народу, як Провідника ОУН сл. п. Степана Бандери, і постійне винищування наших людей в Україні, то

побачимо, що маємо справу з рафінованими способами винищування української людини.

Тільки за цей відносно короткий проміжок часу сталося кілька таємних мордів. В Україні, в Одеській області, серед таємних обставин був замордований у його ж таки хаті Ростислав Палецький. Морд був доконаний у жахливий спосіб, через прогамання черепа. В 1970 р. у подібний спосіб була замордованна Алла Горська. Недавно, у зв'язку з появою книжки Г. Снегірьова, на вулиці Києва загинув один з живих свідків процесу СВУ в 1930 р. Вже і самого Г. Снегірьова немає між живими, і там напевно КГБ доложило старань від себе, щоб його не було між живими.

Найнovіша вістка — ще один жахливий випадок: Михайло Мельник, історик, „покінчив із життям“, чи може його покінчило КГБ? А ось тепер КГБ закатувало композитора Володимира Івасюка у Львові. Не менш рафінованим бандитським способом був замордованим композитор Микола Леонтович ще в 1920-их роках.

А скільки ж наших політичних в'язнів згинуло

таки по московських казематах, або безпосередньо по виході на ту безвольну „волю“.

Вистачить хоч би тих кілька випадків. І не знаємо, що може статись за день, місяць, чи рік, — кого може посягнути бандитська московська рука.

І це діється тоді, коли наші замотеличеві реалітетники відбувають „культурні“ засідання з по-тойбічними режимовими вислужниками під опікою „охрани“. У „Свободі“ 20-го липня 1974 р. один із тих замотеличених співіснувальників ось до чого дописався: „Хоч в тій боротьбі впало багато жертв, то порівнюючи їх з тими, що їх поніс український народ під Польщею за час своєї 12-річної революційної боротьби (1929-1939), вони відносно малі (???) — примітка Редакції). Думаю, що ця примітка Редакції сама за себе говорить. „Еволюція“ в поході, а народ вигибає на каторжних роботах. Ой, Іване без роду, Іване без імені!

Пишу „московську руку“, бо ж чи є якась інша? Москва, яка б вона не була, біла чи червона, стримить до цілковитого винищенння українського народу і не перебирає в засобах, включно з повіненнями та залізним ломом.

А може це морди якихось звироднілих типів, які палять наші бібліотеки і вбивають на власну руку? Абсолютно ні. Ці всі морди ї підпали пляновані державним апаратом і виконувані надісланими людьми з КГБ, чи раніше НКВД, або якоїсь іншої Чеки.

Коли ті „визволителі“ прийшли до нас, до Галичини, в 1939 р., то казали на німців: „У ніх большая тьохніка, но культури нет“. Справді, у тих ваньків „бальшава культура“, потворили університети „марксизму і ленінізму“, та ї ще університети бандитизму (інститут Люмумби), де навчають всякого роду способів як в „гуманітарний“ спосіб винищувати інакше думаючих людей.

В 1938 р. англійський прем'єр Чемберлен роз'їздив по усіях конференціях зі своєю парасолею, яка увійшла в історію, як „парасоля муру“.

Тепер московські „гуманісти“, покінчивши університети бандитизму, їздять по світі і „мироносими“ парасолями... вбивають неповинних людей.

Насувається питання: чи ті бандитські убивства, пляновані найвищими державними чинниками в Москві (а що це так, знаємо з перебігу процесу за вбивство Провідника ОУН Степана Бандери) хтось із руських-москалів, тих білих чи найбіліших, десь колись осудив, чи осудить? Здається, що навіть „білого“ крука серед московської гущі не знайдеться.

Для них ці справи ніби й не існують. Вони там, на „родіні“, потрапили вибілити, затушувати недавно минулі морди мільйонів неповинних людей в ССР. Московські студенти, не заїкаючись, відповідають, що за Сталіна загинуло найбільше 10,000. Так, десять тисяч людей!.. Як же його вимагати від москалів тут, у вільному світі, щоб вони осудили бандитські морди там, на „родіні“? Тому аж сумно стає, коли тут, у вільному світі, члени українського народу хотять пом'ягшувати, зделікатнювати ті бандитські розправи московських катів над не-росіянами.

У „Свободі“ з 18 серпня 1978 р. була стаття Анат. Юрінія „Людина і система“ — обговорювано книжку Степана Федорівського „У смертному колі“. Про московські катівні є у нас вже досить книжок. Ще з молодих років пригадую собі книжки, які писав Віталій Юрченко „Шляхами на Соловки“, Ст. Підгайного „Недостріляні“ та ін.

Не треба нам посягати аж до „джерельної“ книжки Солженіцина. Тоді, коли наші недостріляні писали книжки своєю кров'ю, то Солженіцин ще малим хлопчиком бавився.

Навіть книжки І. Багряного „Гетсиманський Сад“ не можна читати зі спокійними нервами. Багряний змалював одного звироднілого бандита, тюремного сторожа, який вдень роздавав по камерах в'язням тютюн, а по ночах у звірський спосіб мордував в'язнів.

Юриняк пише: „Коли ми при змалюванні чекістських підвальїв і в'язниць з написами на фронті (рос. мовою) „Здесь не наказують, а направляють“ (яка блюзірська іронія, — це примітка Юрінія), то мусимо подати одну завважу: макабричні сцени знушення над в'язнями подано з надмірними натуралістичними подробицями, можна було б опустити. Адже про садистичні витівки тюремщиків можна сказати в делікатній формі ї в іншому стилі“.

Вище наведені слова напричуд добре гармонізують з тими твердженнями московських студентів, яким відомо, що за Сталіна згинуло аж 10,000 людей, а не багато мільйонів, і то поголовно не москалів.

Годі збагнути ціль писання Юрінія, чи він пише для українського читача? А як що так, то що він хоче тим осягнути?

Ми вправді живемо в країні, де політичних в'язнів нема (хіба такого хотів бачити кол. американський амбасадор до ОН Янг...).

Звичайні тюремники живуть у ЗСА серед таких люксусів, що Шелепін, Андропов чи котрийсь другий московський наглядач кагебівських „виправних“ катівень, побачивши ці люксусові обставини, включно з телевізіями, дістав би нервовий розлад.

Не нам замазувати те, що Москва створила!

Ми мали змогу на власні очі бачити одного каторжника з тих московських катівень, коли ми його — Валентина Мороза — вітали 28 квітня 1979 р. у Філіадельфії, через 48 гг. по його виході із сатанинського московського „раю“. Але навіть його, Нескореного, московські опричиники нашвидку зодягли вже у „культурний“ костюм. Ми не мали нагоди бачити Валентина Мороза в оригінальнім каторжнім лахмітті. Та все ж таки не тільки жінки, але й мужчини не могли не могли здергатися від плачу, і то навіть і американці.

Нам треба цей Західній світ, і так вже розніжнений до останніх меж, освідомлювати, показувати їм сурову, страшну московську дійсність, і то якраз у всіх натуралістичних подробицях. Не треба нам ті садистичні, як пише Юріняк „витівки“, звироднілих Андропових і спілки затушовувати в „делікатній формі й в іншому стилі“ подавати. Ми повинні якнайголосніше кричати, щоб цей Захід врешті-решт таки почув це все і збудився з блаженного облудного сну співіснування, культобману, різних „Солтів“, що мають роззброїти Америку.

Замотеличним „еволюціоністам“ це не під смак. Вони вірять, що вони кровожадного московського ведмедя перероблять на травоїдну овечку. Тому й „рецепти“ подає Юріняк, на „злагоду“ наставлення до московських бандитів.

Не менш „цікаві“ приписи подає той же пан у другій статті „Революція і еволюція“ в ССРР („Свобода“ з 15 лютого 1979 р.).

Щодо „висновків“ того пана на тему еволюції і революції — лишім їх йому самому, у власний альбом. Еволюціоністом не збиралося бути.

Про революцію то той автор написав досить багато ріжких суперечних думок. Ось, дія прикладу, як п. Юріняк уявляє собі розв'язку проблеми чужинників поселенців на терені України, а в першу чергу москалів. Не думаю, що врятує Юріняка від-клик аж на Вячеслава Липинського, який, як подав автор, мав заявити, що „повноправним українським громадянином є кожен постійний житель України, незалежно від його національного кореня“.

Та тут вже п. Юріняк сам не знає, на яку статі.

Якийсь внутрішній голос починає йому підказувати, що таки не кожен постійний житель України є повноправним громадянином, бо й він вичисляє тих усіх москалів, які нахилили в Україну, як всякі „государственні работнікі“.

А звідки взялися оті всі мільйони московських заброд, тих, як пише Юріняк, москалів — робітників по усяких фабриках і навіть колгоспників? Сам він стверджує, що вони, ці москалі — батьки і діди, прибули в Україну ще перед 1917 р. Далі запитує п. Юріняк, „чи є яка-будь рація виганяти їх з насидженого гнізда“?

Відкликаючись до моральних чеснот і до гуманності, твердить, що „аж ніяк не личить нам наслідувати „кремлівських сатрапів“!..

Розглядаючи ці всі справи, ми маємо змогу ствердити, що таких як п. Юріняк є багато більше, які вже пані землі: Лемківщину, Пісняння, Холмщину, Курницу й ін. землі — віддали полякам і москаліям, і твердять, що ми, українці, не маємо жадних територіальних претенсій до Польщі чи Росії.

Писав п. Юріняк, що ще перед 1917 р. ті москалі прийшли в Україну. Ця дата досить загадкова. Далеко по Переяславській угоді, хоча Москва й тримала свої військові залоги на українських землях, — цивільне їхнє населення не мало права поселятися, купувати землю в Україні, аж до 1709 р., до катастрофи під Полтавою.

Проф. О. Оглобін у книжці „Українсько-московська угода 1654 р.“ пише: „Дуже важливо, що й надалі Україна була відокремлена від Московщини державним кордоном. Московські купці, що приїздили в Україну, мали платити мито, як і чужоземні купці, українським купцям не можна було вільно торгувати в Московщині, а росіяни аж до 1709 р. не могли набувати собі маєтки в Україні“.

Дальше знаємо, що цариця Катерина II, яка остаточно поневолила цілу Україну, пороздавала мільйони десятин землі в Україні для всяких князів і графів московських. З того часу почали наглинати в Україну московські заброди, як раніше вже прийшли в Україну Правобережну польські зайди. Велика земельна посілість в Україні опинилася в руках московських і польських магнатів, а з магнатами наглинула ціла маса з однієї сторони поляків, а з другої — москалів, і так вони потворили собі ті „насиджені гнізда“.

П. Юріняк пише „про нерозважні нахвалки і по-

грози в стилі відомого гасла: Україна для українців, геть кацапів з нашої землі".

Самі москалі подали нам спосіб, як ці справи треба розв'язувати. Сьогодні в українських містах і по селах Західної України немає вже поляків, а завтра за поляками підуть москалі на свою Москвщину.

Про жадні мільйони москалів в Україні не можна говорити. Ті, які прийшли ще за царів, вже давно вимерли, а нові ще не мали змоги „насидіти гнізда“. Зрештою, у Варшаві чи інших містах Польщі не „насаділи“ українці своїх гнізд, так і в Москві та інших містах Московщини нема „насаджених“ гнізд українських.

Візьмім це й такий приклад: коли гетьман Б. Хмельницький зробив революцію і прогнав поляків з України, він не керувався якимись гуманними спонуками і не дивився на те, що вони, ті польські заброди, „насаділи“ собі гнізда.

Василь Стефаник писав: „Послідній раз прийшов Андрій, він був в мене вчений, „Тату, каже, тепер ідемо воювати на Україну“. — „За яку Україну?“ А він підоймив шаблев груду землі та й каже: „Оце Україна, а тут — і справив шаблев в груди — отут її кров, землю нашу ідем ворога відбирати“. „Сину, кажу, та є ще в мене менший від тебе Іван, бери і его на це діло“. А як я їх скидав на колії, том казав: „Андрію, Іване, взад не йдіть, за мене пам'ятай!“.

Л. Рихтицький

ЩО ТАКЕ НАЦІОНАЛЬНА ЛІНІЯ?

Життяожної державної нації складається з цілої низки духових та матеріальних елементів, з яких, в міру потреби, виростають політичні думки, політичні групи і політичні партії.

Але українці не є державною нацією. Наше духове і матеріальне життя, силово життєвих фактів, складається теж з цілої низки елементів, але наші політичні думки, давши привід створенню політичних груп чи партій, не беруть до уваги власне найважливішого істотного факту нашого життя: **ми не є державною нацією**. І хоч матеріальна вага життєвих умовин прив'язала велику частину нашої еміграції до країн поселення, все таки у духовій ділянці і далі наш еміграційний актив живе Україною, живе українськими думками, українськими

Такий гуманізм проповідує В. Стефаник: „Шаблев землю нашу треба від ворога відбирати“! Не стояти остоянь, „моя хата скраю“. Батько висилає не одного, а двох своїх синів і наказує їм, щоби ішли вперед.

Найбільший гуманіст українського народу Т. Шевченко у своїм „Заповіт“ звертається до нас: „Вставайте, кайдани порвіте і вражою злою кров'ю волю окропіте“. Коли Шевченко писав свій „Заповіт“, не було сьогоднішніх кремлівських сатрапів, але були такі самі царські сатрапи. За ті власні революційні заклики і виступи Шевченка проти царських сатрапів — страждав 10 довгих років на засланні.

Так і зараз наші борці за національні права українського народу страждають по московських катівнях.

З того, що писав п. Юриняк у „Свободі“ виходить, що він закликає усіх наших революціонерів, запроторених у московські катівні, щоб вони керувались якимсь, близьче не означеним гуманізмом...

Чогось такого не бачимо у Т. Шевченка. Він ясно ставить справу, закликаючи вражою, злою кров'ю волю окропити.

Це ж саме говорить нам Валентин Мороз. Він кидає гасло: „Смерть імперії!“ Бо ж цілком зрозуміло, що без пролиття крові московська імперія не загине.

ідеями — і мріє про повернення до звільненої Батьківщини, яка його потребуватиме і в якій він зможе, вже у державній формі, розвивати свої духові ідеали.

Якщо ми погодимося, що це правильна засада, тоді з цього треба зробити і правильний висновок. Ми переконані, що це засада правильна.

Не треба особливого політичного розуму, щоб усвідомити, що історія народу — це його живуча криниця духових сил, це гордість створеного і прожитого, це духове багатство, якому немає рівного у світі. Воно не може бути куплене за найбільші скарби світу, воно мусить бути пережите, вкорінене в духовості і у свідомості народу. Народи, котрі мають історію відносно коротку, як ось у стадії сво-

го творення американський народ, — відчувають цю історичну порожнечу і стараються творити свою історію подекуди аж патетично, на полях Гетисбургу чи в порті Бостону. Російський народ дійшов до абсурду, не змігши ніяк стравити історичного факту, що як Московія він з'явився на коні історії щойно в 13-му сторіччі, а як Росія — щойно декретом Петра 1-го, на переломі 17-го і 18-го сторіч. Використавши свою брутальну силу і притаманну собі „культуру“, росіяни вкрали історію України від 13-го сторіччя — до світанку нашої історії, присвоїли її собі і „авторитетами“ своїх „істориків“ та терором своїх режимів сказали нам, що ми — „молодші брати“.

Якщо росіяни так цінять і розуміють потребу історичного минулого, чому ми цього не робимо? Чому ми нагло довідуємося від деяких наших учених, що росіяни... мають рацію?! Звідкіля ця капітуляція? Може виність російської історичної науки? Чи лише... слабість наших національних характеристик?...

Тут є суттєве питання: хто дав право деяким нашим „ученим“ в нашему імені здавати наші історичні та національні цінності? Ми критикуємо Грушевського за те, що — попри весь свій талант великого історика — все таки не виявив якслід перед-княжого періоду нашої історії, в обличчі археологічних розкопків, що до нині підтверджують чи не найвищу в тодішній Європі культуру наших предків — на нашій землі!, а тут дехто з наших молодших „учених“, „простудіювавши“ російські джерела „прийшов до висновку“, що нашу історію Києва і української держави того часу... треба віддати москалам!

Не чули ми від польських учених, щоб чехи, словаки і східні німці розвивалися на здобутках польської історії, не чули ми такого від жадного народу, більше того, жаден народ у світі не знизвився до того, щоб вкрасти цілу історію іншого народу! Зробили це москалі! І деякі наші „учені“ їм ще в тому допомагають!

Звідсіля наголовок цієї статті: **національна лінія**. Наша історія дуже драматична, місцями славна, місцями трагічна. Славні події сприймаються нами автоматично, трагічні події до сьогодні непокоють нашу національну душу. Наші академії і свята переважно не призначенні здобуттю Царгороду, не призначенні перемогам під Жовтими Водами, чи Корсунем, не призначенні перемозі під Батогом чи під

Конотопом. Ми святкуємо і згадуємо наші поразки. Може це, з одного боку, погано, але з другого — ці поразки примушують нас задумуватися над їх причинами, і тепер ми вже знаємо, що навіть у поразках народ може бути сильним, якщо у нього є зріла політична свідомість, якщо він знає, яка є і має бути його **національна лінія**.

До дальшої національної лінії зараховується в першу чергу наша історія. Це є наш національний скарб і коли ворог, користуючися своєю силою може намагатися нам його пограбувати, то на це у свій час ми дамо йому належну відповідь. Але цього скарбу не сміє порушувати і розкладати його ціннощів ніхто, хто зве себе українцем. Що принесе наша еміграційна наука у звільнений Київ?.. Нові історичні „правди“, знайдені в чужих Гарвардах? Нові „теорії“, відкриті під впливом ворожих нам професорів у супер-ліберальних, рожево-забарвлених університетах?..

Боротьба за волю важка і довга. Її шлях вкритий великими жертвами. Але це теж наша історія. І якщо хтось не має сили духа, не має відваги йти цим шляхом, нехай затримає собі той „здобуток“, як свій приватний „скарб“, та не участвівлює нашого народу „знахідками“, що за боротьбу із ними вже Шевченко сидів в Оренбурзі.

Бо це не є національна лінія. Це є — національна зрада.

„ВІЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ“ І „СУЧАСНІСТЬ“

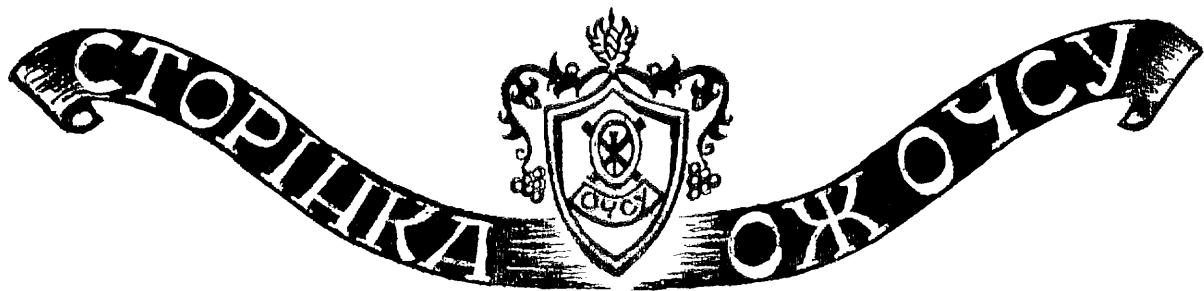
(З листа до Редакції)

....Відкрив я кубійовичевську „Енциклопедію Українознавства“, гаслову, новий 8-й том, і заледве прочитав довгий перелік різних прізвищ під гаслом „Сучасність“ — журнал (сторінки 3 109 — 3 110). Журнал „Сучасність“ почав виходити в 1961 р.

А потім з цікавості заглянув у том 1-й цієї ж енциклопедії: а що ж пише об'єктивна наука про великий і не лише цікавий, а й цінний своїми матеріалами журнал „Візвольний Шлях“, що виходить у Лондоні з 1948 року?

І тоді я побачив, що таке „об'єктивна наука“ у виданні Редакції „ЕУ-2“ у Сарселі, у НТШ у Франції: на стор. 247 присвячено журналові „Візвольний Шлях“ аж 5... рядків! А том 1-й вийшов у 1953 році, себто було вже що написати про „Візвольний Шлях“, лише „наукова рука“ не звелась...“

Читач із Канади

Уляна Целевич

ДО ПИТАННЯ РУСИФІКАЦІЇ УКРАЇНИ

(Доповідь на Окружних Конференціях Організацій УВФ — весною 1979 р.)

Здається, що об'єктивні історики й дослідники сучасних суспільних і політичних рухів і процесів у світі мусять ствердити, що сучасна Україна знаходиться в стані специфічної вирішальної війни з Москвою... Як кожна війна, холодна вона чи гаряча, має свої особливості, так в особливих обставинах мусить боротись за своє існування український народ в сучасній добі комуно-московського поневолення й етноциду. Одним із сучасних фронтів тотального наступу Москви на Україну є фронт русифікації.

Віталій Калинichenko, котрий у квітні 1976-го року закінчив своє 10-тирічне ув'язнення й живе тепер під поліційним наглядом в Дніпропетровській області, у заявлі про своє зрешчення совєтського горожанства звертає увагу на трагічний стан в Україні. Цитую: „Україну перетворено в економічну колонію Москви. На рівень державної політики поставлено русифікацію. В усіх ділянках суспільного життя України панує російська мова, зокрема в таких ділянках як виробництво, навчання, наука, культура, управління. Україні загрожує таке національне знищенння, яке вже сталося з понад 10-ти мільйонами українців, що живуть на території Російської Федерації (РСФСР)“.

Передбачування й побоювання В. Калинichenko скріплюють факти. Відверту офіційну політику русифікації в ССР схвалив м. ін. останній 25-ий з'їзд моск. комуністичної партії, а фактично узаконив цю політику Москви супроти інородців нова т. зв. Брежнєвська конституція, що в липні 1979 р. входить у життя. Ця, державою унапрямлена змова

супроти поневолених народів, і зокрема супроти України, є тим небезпечнішою, що вона заatakовує всі суспільні верстви народу, людей різного віку, професії, стажу, наукового цензуру. Ціллю Москви є вбити мову, матірню мову як засіб комунікації людей та як вияву національності, зокрема української окремішності й ідентичності.

Справа московської русифікаційної політики, зокрема в Україні, є великою і многогранною темою. У зв'язку з цьогорічними міжнародним й Українським Роком Дитини та нашим пляном праці Об'єднання Жінок ОЧСУ моїм завданням сьогодні є проаналізувати тільки одну з ділянок русифікаційного наступу і процесу, що заторкує українську дитину, а саме ділянку русифікації шкільництва в Україні. Як знаємо, батьківський дім, школа та їх попередники — дитячі ясла і садки в ССР, а потім молодечі організації і вищі навчальні заклади, мають за завдання виховати стандартного сов. громадянина, відірваного від свого народу. В противагу цій русифікаційній сов. політиці мусить іти боротьба за збереження укр. дитини при своєму народі, за її долю, нерозривно зв'язану зі своєю матір'ю, зі своїм батьківським домом і своєю родиною.

Жінка — Мати — і Родина. — Проблему русифікації українського шкільництва і долі української дитини не можна відділяти від долі української жінки, матері і родини. Український народ від віків, опертий на світогляді християнської моралі й національного консерватизму, визнає родину як основу й забороняє існування її розвитку. Подружжя уважалось все освяченим релігійно-церковним, не-

розривним актом. На сторожі національного чинника в подружжі стояла Церква, батьки й українське оточення. Мішані подружжя в Україні були великою рідкістю. Українські родини засновувались на традиційному прив'язанні, пошані і любові до свого рідного, до своїх батьків, своєї землі, мови, культури обрядів і звичаїв. Це, як каже д-р Василь Шимоняк, проф. Маркет університету, у своїй книзі „Жінка в комуністичній дісності“, було основою українського ідеалістичного світогляду й сили його опору та джерелом українського національного патріотизму... Зараз, під комуно-російською окупациєю, через знищення Церкви й насаджений атеїзм та через щорічні многотисячні депортациі укр. населення на терени Азії і других т. зв. советських республік і через масовий наплив на Україну чужого, передусім московського елементу, ці основи зазнали захитання і поступово знищуються. Впарі з тим, змінилась також позиція укр. жінки в родині. З'явилось і зросло демографічне явище в Україні — мішаних і т. зв. прогресивних подруж, що за статистичними даними СССР є найбільшим в Україні (58 на одну тисячу подруж на селі і 262 по містах). При цьому проф. Р. Єндик стверджує, що 80% тих мішаних подруж заключували чоловіки-українці, а 60% жінки. Коли передіє партнерами укр. міш. подруж були переважно білорусини, зараз в них переважають москалі й азіяти. Внаслідку в цих подружжях пануючою стає вдома мова російська... Існуюча в Україні ситуація вимагає від укр. жінки-матері великої наснаги й віри в свій народ, щоб зберегти свою родину і протиставитись русифікації. І все таки в своїй більшості укр. родина остается головним забороном українства — укр. мови, віри в Бога, гордості за своє батьківське походження й укр. культуру. Защеплені дітям укр. матерями від перших літ життя ці родові цінності, залишаються для них дороговказом і „материнським благословенням“, за словами Миколи Понеділка, на все життя. Помимо всіх ворожих намагань і зусиль, приваб кар'єри, тиску і терору — в Україні виростає й могутніє покоління укр. патріотів-самостійників.

Школа і дитина. — Дальнім найважливішим чинником русифікації України є школа. Шкільний вік дитини — це найбільш критичний і переломовий період в житті укр. матері й дитини. Ціла вишкільно-навчальна система СССР є прямована, як говорить 36 стаття сов. конституції, — цитата: „на вихован-

Алла Коссовська

ПІСНЯ

Та сказала мені: „Не співай,
Наче птах, що заплющує очі,
Коли чиє в неволі наш край,
Пісня — злочин!
Коли мати втрачає синів
В концтаборі
Недоречний, байдорий твій спів
Ширить горе!“
Це неправда! Для мужніх сердець
Спів — розрада,
Навіть ті, що трохи їм кінець,
Пісні раді.
Чим могла би я їм помогти,
Я, безсила?
Може пісня їх шлях до мети
Освітила б?
Люди з піснею йдуть у похід,
Пісня з ними вмирає,
Пісня в радості й горі звучить
В нашім краї.

ня громадян у дусі радянського патріотизму і соціялістичного інтернаціоналізму мовою рідною і мовами інших народів СССР... Отже школа, університети, молодіжні організації піонерів і комсомолу мають за завдання виховати „советського“, а не українського патріота, з орієнтацією на імперську столицю Москву, а не на Київ — столицю Української республіки... Тут укр. мати мусить усвідомити свою відповідальність за збереження своєї дитини і її душі. Вже з першого залишення дитини в чужих режимних яслах і з першого вступу дитини до дитячого садка, почерез всі щаблі шкільного навчання укр. дитина мусить пережити процес свого роздвоєння, сумніву й вибору: хто більший авторитет — батьки і рідний дім, чи учитель і школа; кого має любити і слухати, — та вибрати свою лінію життя. Школа має дати дитині потрібну освіту і знання, а обов'язком батьків є зашепити дитині пошану до роду та потребу зберегти національну вірність своєму народові на все життя.

Пройти сов. школу й не загубитись — це велика проба для укр. дитини. Як виказують статистики, на Україні щораз більше російських шкіл і щораз

менше української мови. Школа — це головний інструмент русифікації. — Дня 17 квітня 1959 року постановою Верх. Ради Української ССР був прийнятий новий шкільний закон, котрого 9-та стаття постановляє, — цитую за книгою І. В. Коляски „Освіта в Радянській Україні“: „Навчання в школах Української ССР здійснюється **рідною мовою учнів**. В школу з якою мовою навчання віддавати своїх дітей, вирішують батьки. Вивчення однієї з мов народів ССР, якою не проводиться викладання у даній школі, здійснюється за бажанням батьків і учнів при наявності відповідних контингентів“. — Значиться, на Україні немає обов'язкової української мови у школах; обов'язковою мовою у всіх школах стала російська мова. — Міністер освіти Укр. ССР І. Н. Білодід подав за 1961-62 шк. рік такий стан шкільництва в Україні:

- 1) на українській викладовій мові було 33,309 шкіл (82.11%).
- 2) на російській викладовій мові було 6,292 шкіл (15.51%).

3) на інших мовах (молдаванська, угорська, польська і т. д.) було 963 шкіл.

В тому ж 1961-62 р. за даними речника міністерства освіти Укр. ССР Алли Бондар відбувалось навчання за таким мовним вибором:

- 1) українці — 4,170,900 учнів (64.49%).
- 2) росіяни — 2,000,100 учнів (40.93%).
- 3) інші — 52,400 учнів (0.81%).
- 4) 2-ома мовами навчалось 244,200 учнів (3.77%) у 403-ох школах. За 1966-67 шк. рік Алла Бондар подає стан з укр. викладовою мовою в Україні 23,900. — Значиться за 5 років стан українських шкіл зменшився утратою 10-ти тисяч шкіл.

Коли б взяти до уваги, що майже всі фахово-професійні школи, технікуми і вуз-и є по містах, а не в селах, то стає очевидним, що може за малими винятками в них уживається тільки російська викладова мова.

Наступ на дошкілля. — Характеристичним об'явом русифікаційної політики комуністичної партії й комунально-московського режиму в Україні і других поневолених країнах є постанови XXV-ого З'їзду КПСС про завдання дошкільного виховання та постанови і наказ пленуму ЦК КПСС з м. липня 1978 р. всім підрядним партійним комітетам, де ще немає, конкретно: „в найближчих роках в кожному місті й передусім в кожному селі“... побудувати й наладнати роботу „дошкільних закладів“ (дитя-

чих ясел і садків)... Це все, розуміється, для відірвання від дитини матері, звільнення її від виховного материнського впливу і обов'язку та для повного навантаження матерів каторжними роботами, а також щоб надати одного режимного русифікаційного тону виховно-вишкільній системі.

Слідом за цими настановами з Москви, пішли зразу покірні і приспішенні виконні рішення сервілістичних партійних комітетів України, всяких сов. Рад і профспілок, уладжуючи т. зв. соцзмагання міст і сіл за „дострокове“ спорудження дит. дошкільних закладів в Україні, — ще перед кінцем 5-тирічки 1980 р. Свідоцтвом цього посиленого русифікаційного курсу на відтинку дошкілля в Україні може бути Кримська область УССР, де над виконанням всіх поданих вище „указів“ Москви... „у справі комуністичного виховання укр. дітей (згідно з журналом „Рад. Жінка“, ч. 1 1979) на терені області працює вже 990 дошкільних закладів при колгоспах, різних заводах, фабриках і підприємствах, в котрих виховується понад 114 тисяч дітей“... Нині в цих дошкільних закладах Кримської області працює, як подає журнал, біля 8 тисяч спеціально дібраних виховників і педагогів, не включаючи в це число різних партійних і непартійних інспекторів міністерства освіти УССР, обов'язком яких є доглянути, щоб усі режимні настанови і пляні Москви по вихованню українського дошкілля були дбайливо виконані!

Обов'язуюча мовою цих сов. передшкільних закладів, розуміється, є російська мова! (Журнал „Рад. Україна“ вже раніше подавав, ще перед цими новішими розпорядками, що в Києві на 16 дит. садків є тільки 4 садки з українською мовою). То значиться, що українська дитина, що не встигла ще вдома від своєї матері прийняти укр. мову, мусить вивчати першу чужу російську мову, а свою рідну буде вивчати колись як другу мову або й ніколи.

Шкільні підручники. — Для ілюстрації русифікаційної політики ССРУ у шкільництві є також дані про наклад шкільних підручників... У 1964-65 р. було видано в ССРУ 205 і пів мільйонів шк. підручників на російській мові для 54.65% російського населення ССРУ — і 78 млн. 805 тисяч прим. для 45.35% населення всіх інших національностей. В слідуючому році кількість підручників на рос. мові була знову збільшена на 4 млн.

Про принципові завдання школи і учителів у Сов.

Україні говорить журнал „Рад. Жінка“ ч. 9, 1978; цитата: „Понад 700 тисяч педагогів України зустріли 1 вересня майже 8-мільйонний загін учнів республіки. Це вони, дбайливі вихователі, навчають наших дітей грамоти і чеснот громадянина, навчають любити рідну, Батьківщину, допоможуть облюбувати собі професію, або й уже в школі набути спеціальність“. Дальше цей журнал інформує про новину у шкільництві — створення „навчально-виробничих комбінатів“ за „комплексним планом трудового навчання і виховання“ школярів, т. зв. „П'ятирічка дітям“! Нині таких комбінатів є вже біля 170, а до 1983 р. їх має бути понад 600. Значиться, що одну частину залучається до русифікаційної комуно-російської машинерії в Україні. Крім того, навчально-виховну сов. систему в Україні доповнюють комуністичні організації піонерів і комсомолу — сотнями тисяч своїх гуртків, світличок, „палаців“, майданів, осель, уніформою одягу та принадою різних нагород, відзначень і обіцянками блискучої кар’єри. Це все з додатком юнацької романтики... Треба дуже сильного впливу й виховання дому, щоб молода людина не заламалась. І тому тим більший подив для тих, що вміють опертись і боротись!..

Такий дуже сумний і важкий стан укр. шкільництва, а з тим і можливості студій і виховання укр. молоді в підсоветській Україні... А що з 10-ти мільйонами українців і їх дітьми на чужих теренах ССР, поза межами України?! Вони засуджені там напроще, хоч повинні також не бути позбавлені права навчання в своїй рідній укр. мові. В Україні, в противагу чужим теренам, в міру спроможності ще йдуть акти спротиву русифікації й оборони укр. мови. От хочби відомі факти протесту молодих матерів проти російських садочків для укр. дітей у Дніпропетровському. Або знову відомі листи т. зв. творчої молоді м. Дніпропетровська з 1969 р., за що були м. і. заарештовані поети Іван Сокульський, Микола Кульчицький, інж. Віктор Савченко, а причетний до цієї справи також відомий д-р Микола Плахотнюк — автор листа „За нами правда! — Відповідь наклепникам“, вже 7-ий рік карається в комуно-московських психіатричних лікарнях.

Україна відстоює права своєї рідної матірної мови й укр. шкільництва, та Україні потрібна наша скріплена допомога з форумів вільного світу. Для цієї справи треба нам, між іншим, використати Міжнародний Рік Дитини (ОН). Основою для цієї нашої акції є передусім міжнародні акти, договори

і постанови, що їх учасниками і сигнаторами є та-кож ССР і Україна (УССР), тобто міжнародна Універсальна Декларація Прав Людини ОН з 1948 р. та Декларація Прав Дитини з 20 листопада 1959 р.

У вступі до Декларації ПД членами ОН було стверджено їхню віру в зasadничі права людини, її гідність і вартість, і тому було рішено сприяти суспільному розвиткові та вищому життєвому стандартові і поширення свободи.

Беручи до уваги наслідки І-ої і ІІ-ої світових воєн, члени ОН тією декларацією ствердили, що найбільш невинною жертвою воєнного лихоліття стають малолітні. Тому виникнула потреба проголошення окремої Декларації Прав Дитини, що в 10-ти точках визначує зasadничі права дітей.

Важливіші з цих точок є такі:

Т. 1) Всім дітям належаться їхні людські права, без різниці й дискримінації з уваги на расу, шкіру, стать, мову, релігію, політичні чи інші різниці національного або суспільного походження, маєткового стану („куркулі“), родового чи іншого статусу, так дитини, як і її родини.

Т. 2) Дитина повинна користуватися спеціальною охороною та всіма можливостями й засобами, законними і другими шляхами, які повинні дати їй зможу фізичного, умового, морального, духового і суспільного розвитку, здоровим і нормальним способом у вільних і гідних обставинах, — значить забезпечити дитині всесторонній фізичний, розумовий і суспільний розвиток.

Т. 3) Дитині з днем народження належиться її родове ім’я і національна ідентичність. (Отже на Україні українська національна, а не совєтська ідентичність!)

Т. 6) Дитина повинна виростати під опікою і відповідальністю своїх батьків і, за винятком спеціальних обставин, не сміє бути відділена від своєї матері.

Т. 7) Дитина має право на освіту.

Т. 10) Дитина має бути оберігана від всього, що спричиняє расову, релігійну чи іншу форму дискримінації. Вона має бути вирощена в дусі зрозуміння, толеранції й приязні між людьми.

На цих самих, наведених тут, постановах Декларації ПД лежить також основа оборонної акції укр. еміграційної спільноти прав також української дитини на її рідну матірню мову й на її українську школу на своїй українській землі і поза нею.

В зв’язку з проголошенням Міжнародного Року Дитини генеральний директор ЮНЕСКО назначив

свого асистента для справ координації праці секторів „Поступу й зовнішніх зв'язків“ Д. Ноймана Комішненером Року Дитини, відповідальним за плянування, координацію й піддержку проведення відповідних програм відносно прав дитини в краях, що є членами ЮНЕСКО. З черги комішненер Р. Д. назначив кількох директорів окремих секторів і відкрив гол. канцелярію в Женеві та для свого відділу в ОН у Нью Йорку.

На засіданні в міс. серпні 1976 р. було прийнято постанову концентруватись в першій Декаді Дитини на таких справах:

1) Освітня програма, тобто загальноосвітні школи для розвитку дітей в соціально-економічному й культурному напрямку. Окрему увагу звернено на передшкілля, себто на дитячі ясла й садочки та методику стимулування наукового зацікавлення дитини технологічним концептом та вивченняного життєвого оточення.

2) Покращення й охорона прав дитини, зокрема мігруючих родин і тих, що їх батьки з різних причин не мають сталого місця замешкання (як, напр., діти укр. політ. в'язнів і засланців на терени сов. Росії). Належить сюди також проведення наукових студій для визначення і показання ролі, яку відіграє зміна життєвих умов у процесі духового і фізичного розвитку дитини.

3) Сприяння й підсилювання дитячих культурних програм, як, напр., телебачення, театр, імпрези та підсилення дитячої літератури, бібліотек, мистецького вияву й розвитку талантів.

4) Комішненер Міжнар. Р. Д. ОН співпрацюватиме також в реалізації прийнятих плянів з державними організаціями окремих країв.

Предметом 2-ого засідання Комісії Міжнар. Р. Д. з 1977 р. була правна сторінка справ дитини:

1) Було прийнято постанови про застосування Конвенції Прав Дитини й рекомендації проти дискримінації в ділянках освіти, національності й культурної ідентичності дітей окремих країв і недорозвинених груп чи племен.

2) Мають бути проведені студії і практичні заходи для збереження національної і культурної ідентичності народів і людей, що їх представляють національно-визвольні рухи, і на базі проведених студій будуть виготовлені для дітей і розповсюджені книжки і видання.

3) За вчинки і покарання батьків не можуть бути карані й дискриміновані їхні діти.

4) Для зберігання й поширення навчання рідної (матірної) мови, зокрема дітей мігрантів, буде назначений спеціальний комішненер. Комісія Міжнар. Р. Д. стверджує, що дитина повинна здобути освіту в своїй матірній мові, бо лише матірня (материнська, рідна) мова запевняє дитині облегчення студій і вияв сили своїх творчих здібностей.

5) Родина має право й обов'язок у вихованні дитини. Мати не може насильно бути відділена від дитини, і її першим заняттям повинно бути виховання дітей.

В „Радянській Освіті“ з 11 листопада 1978 р. було оприлюднено м. і. декрет Міністерства Освіти УССР в справі розгорнення нового широкого наступу на рештки українських шкіл в УССР і тим чином для скріплення русифікації української молоді. Цим декретом було заплановано, а то й частково застосовано такі русифікаційні засоби, як обов'язкове навчання російської мови вже від першої класи у всіх школах в Україні, надання у привілейованого становища в школах України, скріплення і так численного складу російських вчителів на Україні насилком нових, творення в Україні окремих інститутів для спеціалізації рос. мови, поповнювання бібліотек рос. літературою, введення олімпійських змагань у виучуванні рос. мови й літератури, тощо.

Міжнародна Декларація Прав Дитини, якої 20-тиріччя цього року обходимо, та, що її підписали також Сов. Україна й ССР, дає нам нагоду винести долю української дитини і матері, та зокрема дітей і дружин укр. політ. в'язнів, на міжнародний форум для інформації і розгляду та піднесення нашого голосу на оборону й допомогу. Без перебільшення треба сказати, що доля української жінки, матері й дитини в Україні й на засланнях в ССР належить до найважчих у світі і є найtragічніша з усіх визволюючих себе народів.

Хай перед нашими очима стоять діти українських політ. в'язнів: Олесі, Яремі, Дзвінки, Богдані, Устими, що їх сьогодні символізують невгнуті Юрій Романович Шухевич, в'язень з 15-ого року життя, син Гол. Командира УПА ген. Тараса Чупринки, і Оксана Зенонівна Попович, в'язень з 16-ого року життя, внучка співця Покуття Леся Мартовича, — котрі своєю невгнутістю підкреслюють правдивість слів В. Симоненка: „Народ мій є, народ мій буде. ніхто не переможе мій народ!“

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ 2-ГО ВІДДІЛУ ОЖ ОЧСУ В НЮ ЙОРКУ

Дня 25-го лютого 1979 р. відбулися річні загальні збори ОЖ ОЧСУ Відд. в Ню Йорку у власній дому при Другій евеню в Домі Визвольного Фронту.

Після відкриття зборів молитвою, одноголосно обрано на предсідника зборів делегатку і містоголову головної Управи ОЧСУ Марію Нестерчук, другим членом А. Коссовську, секретарем Л. Костик.

Теплим словом привітала п-і Нестерчук гостей і подруг. Із словами привіту виступили делегати-гости: Б. Качор, гол. Відд. ОЧСУ в Ню Йорку, В. Костик від осередку СУМА, Б. Пряшко від ТУСМ і Н. Копчинська від УПА.

Протокол з останніх зборів відчитала проф. Андрієнко-Данчук.

Представники у привітах підkreślсили відповідальнє становище української жінки в посилюванні національного виховання молоді на еміграції.

Дарія Степаняк — довголітня голова ОЖ ОЧСУ, відчитала річний звіт діяльності та познайомила з успішно проведеною працею Відділу. Традиційні імпрези, святочні відзначення історичних річниць, ге-

роїчних постатей жінок у боротьбі за вою України, участь в демонстраціях — це велика праця.

Новообраний Управи очолила **Марія Лозинська** а Д. Степаняк перебрала цим разом містоголовство, секретарка М. Коваль, Т. Цебрій — англомовна секретарка і організаторка молоді, М. Решітняк, організаційна референтка, К. Плішак — культурно-освітня референтка, проф. П. Андрієнко-Данчук, А. Коссовська пресова референтка, А. Заборська-Гелетей — імпрезова референтка, М. Василик — суспільна опіка, Н. Хомут — господарська референтка, М. Гусак, працівниця: М. Коханска, П. Кузьмович, І. Комар. Вільні члени: М. Шолой, М. Мачула, М. П'ятка, Б. С. Чарторийська; Контрольна комісія — М. Твардовська — голова, члени: Л. Грицковян, Л. Костик, заступники Ю. Копчинська, С. Чорна.

Новообрана голова п-і Марія Лозинська подякувала за виявлене довір'я до неї, закликаючи всіх членів Відділу та подруг до праці, покликаючись на незламний дух української жінки в боротьбі за права України.

Піснею „Не пора“ закінчено збори.

Анна Заборська-Гелетей

50-ЛІТТЯ ОУН В ОМАГА, НЕБРАСКА

Організації Визвольного Фронту і Відділ УККА в Омага, Небраска, відсвяткували 50-річчя ОУН. Святочну Літургію відправив о. Іван Давидович, з Панаходою за поляглих членів ОУН і Волю України. По Службі Божій посвятив Український Національний Прапор.

У залі під нашою церквою відбулася Академія. Гарно прибрана сцена прапорами та портретами Героїв, Прапор ОУН. Свято відкрив голова ОВФ М. Воробець. О. Парох Іван Давидович провів молитву. Американський гімн відспівав п. Олесь Продивус. Голова Централі ОЖ ОЧСУ п-і Уляна Целевич була головним промовцем, зворушила всіх присутніх своєю доповіддю. Проголошено Рік Дитини, щоб всі стали в обороні наших дітей, які караються по Сибіру, малолітніми забирають від батьків.

Голова Відділу УККА О. Продивус відчитав реферат, присвячений Героям, які віддали своє життя за волю України.

Декламували п-і Марія Клачинська, Гануся Се-

матчин, Христина Галенда. Молодь в українських строях співала дві пісні. Підготовили п-і Стефанія Воробець і Марія Лобур. Тут уроджена молодь, треба гратулувати свідомим родичам за чудовий їх виступ про Україну. Тріо пань: Стефанія Воробець, Марія Клачинська, Евгенія Грисьо відспівали дві пісні, а на кінець „Ще не вмерла Україна“.

Голова СВФ подякував усім виконавцям, які звеличали 50-річчя ОУН. Пам'ять Героїв ніколи не вмирає.

М. В.

„Ущухне Божий гнів, минеться кара,
І встане Велетень тоді,
Розправить руки грізні
І вмить розірве на собі
Усі дроти залізні!“

Леся Українка

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Відбувся Другий Світовий З'їзд АДУК

У Торонті в дніх 9 і 10 червня 1979 р. відбувся Другий Світовий З'їзд Асоціації Діячів Української Культури, АДУК, під керівництвом голови Світової Управи АДУК д-ра Богдана Стебельського. Під час З'їзду, що відбувався в приміщенні Канадсько-Української Мистецької Фундації при 2118 Блюр вул. Захід, працювали різні комісії.

Як численно зібрани представники АДУК із Канади й Америки (64 делегати), так і гості з увагою заслухали: звіту доповідь письменника Леоніда Полтави про діяльність Крайової Управи АДУК впродовж 1976-79 рр., коли він очолював АДУК у Америці, сповнену цікавими фактами доповідь журналіста, новішого емігранта з України І. Віталія Лехтера „Стан української культури в ССР“ та доповідь, цінну аналізою і вказівками, д-ра Михайла Кушніра — члена Світової Управи АДУК, під наг. „Українська культура на еміграції“.

Стоячи, заля вітала Борця за національно-державні права України Валентина Мороза, який виголосив цінне Слово до діячів культури.

Учасники З'їзду взяли також участь у 13-тисячній антимосковській демонстрації в Торонті, з вимогою до Москви випустити на свободу Юрія Шухевича та інших Нескорених, з натавуванням Росії, як імперіяліста-шовініста.

Після полагодження всіх точок програми (звітування окремих Відділів АДУК, обговорення доповідей, схвалення абсолюторії Світовій і Крайовій Управам, резолюцій і т. д.), делегати вибрали керівні органи Світової Управи АДУК, на чолі з д-ром Богданом Стебельським (адреса при „Гомоні України“) і його заступниками: д-ром Михайлом Кушнірем, Володимиром Гаврилюком та ін. членами єдиної для усіх країн Світової Управи Асоціації.

Н. Н.

СТВОРІМО КОМІТЕТ ЗБЕРЕЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(Відкритий лист до українців у вільному світі)

Якщо ви вважаєте себе свідомими українцями, якщо у ваших венах пливе українська кров, то не відкидайте цього листа, не прочитавши його.

Час не жде! Настала пора діяти. Ми часто нарікаємо на невпинну русифікацію на Україні, але що ми зробили і що ми робимо для того, щоб припинити той злочин? Навіть далеко від України, у суворих мордовських концтаборах, українські політв'язні створили гуртки плекання української мови. Ми ж далеко від Рідної Землі, але у вільному світі, як спокійні глядачі спостерігаємо за посиленою русифікацією на Батьківщині. Чи простять нам нашу байдужість ті, хто на пощеволенії Україні стає на її захист? Перед лицем такого злочину не можна мовчати! Хто може говорити, але мовчить, той несвідомо допомагає злочинцям. До цього часу ми не маємо грунтовно опрацьованої історії русифікації. Така книга була б дуже потрібна. Це був би кричущий акт обвинувачення проти російського шові-

нізму, який на Україні посилюється з кожним днем.

Ставлення Москви супроти української мови, і взагалі вся мовна політика вsovєтській імперії, є елементом національної політики компартії. Нам на Україні неодноразово доказували, що національне питання в багатонаціональній советській державі, мовляв, давно вже розв'язане згідно з ленінськими принципами — в дусі „соціалістичного інтернаціоналізму“. Коли ж українці та інші представники неросійських республік вивчають російську мову, то це, мовляв, робиться добровільно. Це робиться в тій свідомості, що „російська мова — мова Леніна“, мова „старшого брата“. Хто ж наражається висловити сумнів в цьому, хто протестує проти русифікації — виявляє неповагу до комуністичної партії, чинить злочин проти советської держави...

Три сторіччя послідовної політики „не було, нема і буди не сміє“ ніякої української мови. А проте

вона є! І завжди буде! Левко Лук'яненко, довголітній в'язень мордовський концтаборів, сказав: „Навіть якщо б залишився одиноким на світі, я боровся б за Україну!“ І, звичайно, він би розмовляв українською мовою, бо змовлятися проти такої мови — злочин, великий злочин.

В той час, коли на Батьківщині провадиться посилення русифікації, на іміграції, у країнах вільного поселення українців знаходяться такі, які забули про те, що вони українці. Що робили свідомі українці, щоб примусити їх не забувати рідної мови? Чи віддавали своїх дітей до шкіл українознавства? Мабуть десь у світі розуміють двоязичність лише як роздвоєний язык змії. Дві рідні мови для одного народу — цього ніхто в світі не розуміє. А саме тут, у вільному світі, де ніхто не важає користуватися українською мовою, наші діти стараються не вживати її. Що це за елемент меншоварти! Приходиться часто червоніти, коли бачиш, що батьки, потураючи дитині, розмовляють ламаною англійською мовою. Чи не соромно цуратися своєї рідної мови, мови великого Кобзаря?!

Я довго сумнівався, чи писати цей відкритий лист, але сумніви перемогла моя свідомість, що ніхто не має права мовчати, коли діється злочин. Тому я беру на себе сміливість і пропоную можливо СКВУ створити Комітет Збереження Української Мови. Якщо ми не зробимо цього сьогодні — завтра може бути пізно! Якщо ж буде створений такий Комітет, якщо ми зрозумімо, що справа збереження української мови стосується всіх нас, а не лише одиниць, то при поверненні на Вільну Україну зможемо гордо сказати, що ми боролися за збереження української мови, ми виходили з протестами під советські амбасади, ми видали книгу „Історія русифікації“ і ми перемогли!

Віталій Лехтер

„УРЕ“ — ПО-МОСКОВСЬКОМУ...

Так зв. „Українська Радянська Енциклопедія“ за редакцією Миколи Бажана почала виходити російською мовою. Влітку 1979 р. вийшов другий том, а всіх має бути 12.

„Радянська Україна“, ч. 172—1979 р. повідомляла, що „у статтях другого тому відображені рішення 24 з'їзду КПСС, 25 З'їзду компартії України, положення нової конституції ССР“...

*****
ЧИТАЙТЕ І ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ „ВІСНИК“!
ЖЕРТВУЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ!

Володимир Гаврилюк

ІЗ ЦИКЛЮ „ЄВШАН ЗІЛЛЯ“

Зачервоніла осінь
і ти ідеш в поля.
На золотім підносі
мов яблуко земля.

Хай з присуду природи
безлиста тліє мідь,
шумлять бадьюрі води
під листям верховіть.

Не поспішай занадто,
спокійно, рівно йди.
Всі йшли, та небагато
лишило слід мети.

Камінчик вітру свище,
та ти слова накинь
неважені покищо
на мудрі терезки.

1938.

ОГОЛОШЕННЯ

Хочу висловити щиру подяку всім особам і організаціям, які допомогли мені матеріально з часу моєго прибууття до Америки. Через неможливість зробити це кожному особисто мушу задовільнились загальною заявкою в пресі.

В газетах („Америка“, „Свобода“) повідомлялось, що на засіданні Екзекутиви УККА „порушено справу упорядкування збірок для В. Мороза чи спеціального фонду в його імені“ і стверджувалось, що ця справа мусить бути скоординована в певній „громадській централі“.

У зв'язку з тим, що вже кілька громадських централь висловили бажання заснувати „Фонд Мороза“, я змушеній заявити: кілька фондів цього типу не може існувати, і якщо я відмовляю одній установі, то мушу відмовити й іншим.

Тому всім бажаючим допомогти мені я широ дяжую і прошу надсилати кореспонденцію на мою особисту адресу:

Mr. Valentyn Moroz
22 Mineral Springs Ave.
Passaic, New Jersey 07055

НЮЙОРКСЬКА ГРУПА САМА ПРО СЕБЕ

(Кого мали б вивчати діти й молодь із „Хрестоматії укр. літератури“
П. Маляра і Е. Федоренка?)

„...Без уваги на зроблену роботу, наше сьогодні гірше за вчора. Празька група стала історичним фактом, який я шаную. Шестидесятників зліквідували, або вони самоліквідувалися: Калинця заслали, Голобородськові відмовили голосу. Ліна Костенко занімала, Драч платить дань кучерявенькими рядками, Коротич фальшивить.

Не багато краще з Ньюйоркською групою. Вона або передчасно постаріла, або спорожніла — не знаю. Остання збірка Емми Андієвської „Наука про землю“ (1975) розчаровує не лише назвою, але й дослівно кожною сторінкою. Нема вже свіжості, нема того дивуючого, несподіваного, є лише тінь колишньої Андієвської. Вся енергія Андієвської спрямована тепер головне на прозу, але і там вона має серйозні композиційні проблеми, тягнучи речення, як це робили пів століття тому. Не менше розчаровує остання збірка Юрія Тарнавського „Ось, як я вилучаю“, що друкується. Він до такої міри заглибився в анатомію власного життя, що часто переступає **межу з поезією й непоезією**. Енергія Юрія Тарнавського теж була зосереджена на прозі, яку він писав англійською мовою. Там він має стилістичні проблеми, зайшовши, експериментуючи, в деталізацію, яка вже мала свій час. Теж нелегко мені радіти його відходом в англійську мову. Богдан Рубчак не мав збірки вже понад 10 років і дуже мало поезій друкував у цьому проміжку часу. Він останні роки посвячується науковій роботі, але й там не має ще ні одної книжкової публікації. Віра Вовк, хоч творча в

поезії, занедбала свою прозу і п'еси. Патріція Килина вийшла з літератури в світ комерційної англомовної прози. Женя Васильківська поглинена домашністю.

Ще болючіше розчаровують поети молодшої генерації Ньюйоркської групи. Юрій Коломиець видав лише одну збірку 1965 року і тільки вряди-годи друкується його вірші. Але я не бачу в ньому **тієї внутрішньої напруги**, тієї потреби, тієї відданості, які не дають людині спокою і без яких нема поета. Олег Коверко, який дуже цікаво вмів послуговуватись абстрактними елементами з притаманною йому легкістю і прозорістю, видав 2 збірки і цілковито замовкі.

(„Сучасність“ ч. 1 1979, уривок із статті Б. Бойчука „Думки про Ньюйоркську Групу“).

КУРДИ ПРОТИСТАВЛЯТЬСЯ ІРАНОВІ

В останніх місяцях 1979 р. курдські повстанці кілька разів збройно виступали проти іранських окупантійних військ у їх рідному Курдистані. Армія аятоли Хомені безжалісно розстрілювала повстанців, які змагаються за свободу і незалежність своєї Батьківщини (4 мільйони курдів).

В ОН не було чуті голосів протесту, а ліва преса мовчала і не згадувала про „порушення людських прав“...

Цеякі курди нібито зв'язані з союзами. Це можливе, бо їм потрібна зброя, а ЗСА й ін. країни вільного світу не підтримують і далі аспірацій попевленіх народів, і тему так часто програють на міжнародній шахівниці, на якій відразу ж намагається грati імперіялістична Москви.

СЛ. П. ДЖАН ДІФЕНБЕЙКЕР

Дия 16 серпня помер від розриву серця, під час праці в ресбочому бюрі у Оттаві, видатний канадський державний діяч, довголітній лідер Прогресивно-Консервативної Партиї, великий приятель українців та ін. поневолених народів сл. п. Джан Діфенбейкер. Прожив майже 84 роки.

Відомий з виступів в обороні прав України на форумі Об'єднаних Націй, з численних політичних промов та уваги до української проблеми й ін. народів Центральної і Сх. Європи під московським комунізмом.

Останній прилюдний виступ сл. п. Джана Діфенбейкера був у Торонто, під час зустрічі громади з Нескореним Валентином Морозом, на площі перед міською ратушею, з участю 13,000 українців.

Похований у Саскачевані. Вічна Йому Пам'ять!

50-РІЧЧЯ БАНДУРИСТА ВОЛОДИМИРА ЛУЦІВА

50-ліття життя і 30-ліття активної та плідної праці на полі української національної культури зустрів випадтній бандурист-сесліст Володимир Луців у місті Ізмірі, в Туреччині. На великому пасажирському кораблі „Реджіна Пріма“ Володимир Луців на Середземному морі виступає з різноманітним репертуаром, у супроводі бандури. Велике враження на слухачів з різних сторін світу спровалюють українські думи у його виконанні. При тім він пояснює зміст пісень та інформує про Україну.

Соліст-бандурист Володимир Луців живе з родиною в Англії, де вийшли кілька пластівок із записом його пісень під акомпанімент бандури.

Бажаємо Маестрові нових успіхів та міцного здоров'я!

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!

УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ „ПЕВНІСТЬ“

Security Savings and Loan Assn.

ГОЛОВНІ БЮРА:

936 N. Western Avenue
Chicago, Ill. 60622
312-772-4500

ФІЛІЯ:

2166 Plum Grove Road
Rolling Meadows, Ill. 60008
312-991-9393

УРЯДОВІ ГОДИНИ:

Понеділок 9 — 3 по пол.	9:30 — 6 веч.
Вівторок 9 — 7 веч.	9:30 — 4 по пол.

У середу — зачинено

Четвер 9 — 3 по пол.	9:30 — 4 по пол.
П'ятниця 9 — 7 веч.	9:30 — 8 веч.
Субота 9 — 1 по пол.	9:30 — 12:30 по пол.

- Платимо найвищі відсотки, дозволені законом, на всіх родах ощадностей, нараховувані щоденно й виплачувані квартально.
- В „Певності“ одержуєте відсотки від відсотків.
- Сертифікати 5 $\frac{3}{4}$ % — 8%, залежно від часу й суми, на які їх вкладається.
- „Певність“ дає повну фінансову обслугу, на яку дозволяє закон.
- Вогнетривалі скриньки для перевозування цінних речей.
- Простора площа для паркування авт.

ЩАДІТЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ЩАДНИЦІ „ПЕВНІСТЬ“ — НАЙБІЛЬШІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ФІНАНСОВІЙ УСТАНОВІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ.
ВСІ ЩАДНИЧІ КОНТА ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО ВИСОТИ 40 ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА
ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І
ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ
ЧЕКАМИ; УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ
КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,
ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки,
вакації, весілля та інші цілі.
СПЕЦІЯЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладчика чи позичкодавця
забезпечене.

Приймає ощадності і платить 6 $\frac{1}{2}$ % дивіденди

Безплатне забезпечення ощадностей

Безплатне життєве забезпечення

до 2,000 дол.

Адреса:

SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION
301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

СТЕЙТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

“БУДУЧНІСТЬ”

У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗА-
ЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГДНИМ КРЕДИТОМ.
НІЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИЧКИ НА АВТА,
ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІЇ,
ШПИТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ
(КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ
ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧ-
КОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5 $\frac{1}{4}$ %
ДІВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве
забезпечення до висоти 2,000 дол.

Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT
4641 Martin Ave., Detroit, Mich.
3011 Caniff, Hamtramck, Mich. 48212
Tel.: 843-5411

U. S. POSTAL SERVICE STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION

Act of August 12, 1970; Section 3685.

1. Title publication: VISNYK — THE HERALD.
2. Date of filing Sept. 30, 1979.
3. Frequency of issue, Monthly except July and August when Bi-monthly, not Monthly.
4. Location of known office of publication (Street, city, county, State, zip code): 136 Second Avenue, New York, N. Y. 10003.
5. Location of the Headquarters of General Business Office of the publishers (Not printers) 136 Second Avenue, New York, N. Y. 10003.
6. Names and addresses of publisher, editor, and managing editor. Publisher (name and address) Organization for the Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc., New York. Editor, name and address: Leonid Poltava, 136 Second Avenue, New York, N. Y. 10003. Managing Editor (Name and address): Ihnat Bilynsky, 136 Second Avenue, New York, N. Y. 10003.
7. Owner (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the name and address of the individual owner must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given). Name, Organization for the Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc., (No Stock Holders). Address: 136 Second Avenue, New York, N. Y. 10003. Ihnat Bilynsky — President, (Principal Officer, 136 Second Avenue, New York, N. Y. 10003.
8. Known bondholders, Mortgagees, and security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages or other security. (If there are none, so state). Name, address: none.

9. For optional completion by publishers mailing at the regular rates (Section 132.121, Postal Service Manual). 39 U. S. C. 3626 provides in pertinent part: "No person who would have been to mail matter under former section 4359 of this title shall mail such matter at the rates provided under this subsection unless he files annually with Postal Service a written request for permission to mail matter at such rates."

In accordance with the provision of this statute, I hereby request permission to mail the publications named in Item 1 at the reduced postage rates, presently by 39 U.S.C. (Signature and title of editor, publisher, business manager or owner) Ihnat Bilynsky, President.

10. For completion by nonprofit organizations autho-

rised to mail at special rates (Section 132.122, Postal Manual). The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the extent status for Federal income tax purpose. + Have not changed during preceding 12 months. Have changed during preceding months. (If changed, publisher must submit explanation of change with this statement.

11. Extent and nature of circulation.

A. Total no. copies printed (Not Press Run). Average no. copies each issue during preceding 12 months 17,150. Actual number of copies single issue published nearest to filing date 1,600. A. Paid circulation. 1. Sales thru dealers and carriers, street venders and counter sales 250. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 25. 2 Mail subscription. Average no. copies each issue during preceding 12 months 16,100. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 1,324. C. Total paid circulation. Average no. copies each issue during preceding 12 months 16,350 Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 1,349. D. Free distribution by mail, carrier or other means. 1. Samples, complimentary, and other free copies. Average no. copies each issue during preceding 12 months 350. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 40. 2. Copies distributed to new agents, but not sold, none. E. total distribution (Sum of C and D). Average no. copies each issue during 12 months 16,700. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 1,389. F. Office use, left-over, unaccounted, spoiled after printing. Average no. copies each issue during preceding 12 months, 450. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 211. G. Total (Sum of E & F — should equal net press run shown in A). Average no. copies each issue during preceding 12 months 17,150. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 1,600.

I certify that the statements made by me above are correct and complete. (Signature of editor, publisher, business manager, or owner): Ihnat Bilynsky.

МОСКОВСЬКА „РОЗПЛАТА“

У Миргороді відбулося судилище, проведене Військовим трибуном УССР, у висліді якого І. Мамчича, П. Ксьонза, А. Дерев'янка, В. Гавриша, М. Петренка (у більшості — полтавців) було розстріляно в липні 1979 року, а шостого підсудного „удостоено“ на 15-літню каторгу в Сибіру.

Судили їх „за зраду батьківщини“, притисуючи службу під час Другої світ. війни в поліції за німців. Суд не взяв до уваги свідчення І. Мамчича, що він був тоді, понад 35 літ тому, юнаком, що не хотів йшати на важку працю невільників до Німеччини і був змушений піти в поліцію.